

DOMOVINA

Oglaš:

Za 1 mm × 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20, uradni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravištvu „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 7.—, odoletno Din 12.—.

Cerkvene organizacije — hinavščina

(Dopis z dežele.)

Naš škof, ki ima sedaj cerkvene vizitacije ali birmovanje po Dolenjskem, prav dobro uporablja to priliko za agitacijo in priganjanja v klerikalne in cerkvene organizacije, zlasti priganja mladino v Orla. Pri tem seveda ne pozabi z napolnjenjem in zlobnimi izmišljotinami grditi in obrekovati Sokola ter vsa napredna društva, kar ni prav nič primerno in dostojno za cerkvenega poglavarja, ki hoče za takega veljati tudi vsem drugim, ki hodijo svojo od škofov, župnikov, kaplanov ter raznih njihovih podreptikov neodvisno politično pot.

Pa kakor so bila do zdaj tem gospodom vsa svarila v raznih oblikah, naj cerkve nikar ne uporabljajo v posvetne politične svrhe, bob ob steno, tako smo prepričani, da ostane tudi zanaprej. Z namenom, da bi skušali gospode izpreobrniti, niti ne pišemo teh vrstic. Pišemo jih le, da pokažemo nekaterim lahkovernim, bodisi v klerikalni stranki in pa tudi v drugih strankah, ki so še vedno, mnenja, da je orlovstvo (Marijine družbe pustimo na stran) prosvetna in telovadna organizacija klerikalne stranke. To je bila velika zmeta. Orlovstvo je, kakor vse druge cerkvene bratovščine, strogo cerkvena organizacija kljub vsem zatrdilom od duhovnikov, da ni res. Duhovščina jo smatra strogo za tako in pri posebnih cerkvenih svečanostih na deželi jih uporablja za parado pri obhodih na razne načine in jim odloči vedno prvo in najčastnejše mesto.

Seveda je vse to Orlovstvo podvrženo vsem človeškim slabostim kot vsi ljudje, kakor tudi Sokoli, česar ne tajimo, ker nočemo biti hi-

navci. Pretečene dni je imelo deželno sodišče opraviti s ptiči, ki so pa gotovo strogo zmolčali svojo pripadnost k Orlom. Obsojeni so bili na več tednov, ker so nasilno vdrl v tuje stanovanje in počeli razne — pregrešne nedostojnosti. Ti junaki so najvnetejši pripadniki orlovske organizacije dotičnega kraja. Kateri kraj je to, zmolčimo še danes.

In ti »krepotni ter nedolžni« junaški Orla se nad vse postavljajo pri cerkvenih svečanostih in pri procesijah kot častna straža. Radovedni smo, če bodo sedaj odstavljani od tega častnega in za dušo tako zaslužnega posla. Mogoče jih bo zdaj duhovščina sploh zatajila, kar je že njena navada. No, če se pa le more in ni preveč očito, se pa vse to potlači z izgovorom: Človeška slabost! Da, človeška slabost, kateri so podvrženi vsi ljudje, le da je pri vas večja, nego pri nas, ker pri nas ne poznamo hinavščine.

V obližju kraja, kjer se je zgodil prej opisani zločin, je pred kratkim težko obolelo dekle - Sokolica. Brez vseh okoliščin je poklicala duhovnika, da opravi in zadosti svojemu verskemu čutu in prepričanju. Dotični duhovnik, fanatičen kot so skoraj z malimi izjemami vsi naši dušni pastirji, je smatral glavno nalogo, dekleta odvrniti od Sokola, mesto ji nuditi versko tolažbo kot težko bolni. In četudi težko bolna, ga je ta preprosta kmetka deklica odločno zavrnila: »To nima s sokolstvom nič opraviti. Nič slabega in pregrešnega še nisem slišala, ne videla pri Sokolih, vam o tem ne morem nič obljubiti in tudi nobene obljube dati.

Gospod škof, ki se tako vneto poganjate za te vaše cerkvene organizacije, za Orla in podobno, kaj pravite k gornjima dvema resničnima slučajema? Kaj so vam mogoče ljubši orlovski razbijači, nego verna, poštena Sokolica? Dokler bo Sokol tako postopal in vodil dušno in telesno krepot, ga Vi, gospod škof, in za Vami tudi Vaši podpastirji nimate pravice obrekovati. Verjemite, da se bo to prej ali slej maščevalo nad Vami.

V cerkvi je le ena organizacija, obstoječa iz res odkritosrčnih in resničnih vernikov brez razlike strank. Vse drugo, Marijine device, Orli, tretji red in podobno je le hinavščina, hlinjenje in izpodjedanje cerkvenih temeljev.

Zakaj vera peša?

»Hudič hodi okrog kot rjoveč lev in išče koga bi požrl,« tako nekako stoji zapisano v sv. pismu. Vraga še ni sicer nihče videl v podobi leva, še manj pa ga slišal rjoveti, kvečjemu ga je slišala kakšna tercijska, ki se je nasrkala sladkega vina in se ji je v pijani ginjenosti njena zmešana pamet še bolj zavozlala. O tem hudiču in rjovečem levu je pridigal pred več leti v neki štajerski fari mlad misijonar, ki je trdil, da ga je videl, v tako pretirano groznih barvah, da so se pametnejši ljudje v cerkvi na glas smejali, dočim so babjeverneži zlasti ženske kar trepetale in sta celo dve tercijski zblazneli.

Takile misijoni so pri nas v Sloveniji — za drugod ne vemo — že od nekdaj v navadi. Uspehi, ki ga hočejo doseči misijonarji, je mnogokrat doseženi, zlasti v zapuščenostih in zaostalejših krajih ter pri babjevernežih, katerih je povsod dovolj. Cilj takih misijonov pa je: zbegati ljudstvo, ker se zbegani ljudje dajo naj-

bolj izrabljati. Drugače si vsaj ne moremo razlagati bedastega strašenja ljudi z vsem nemogočim. Misijonarji pa še menda niso uverjeni, da se more morala vzdržati le tako, da se vcepi v preprosto ljudstvo brezmejen strah pred kaznimi na onem svetu. Končni rezultat misijona je vedno, da nekaj tednov trepečejo babjeverneži od groze in si ponoči niti ven ne upajo v strahu, da ne bi iz kakega kota hlastnil hudič po njih in jih požrl. Plašiti babjeverneže, ki so že itak dovolj babjeverni, je nezmysel, brihtnejši ljudje pa na neresne pridige ne dajo nič. Da bi se pa po takem misijonu ljudje res poboljšali, pa ni nikdar opazati. Pije se kot po navadi, pijanci kolovratijo okrog, ponočnjaki vznemirjajo vasi, fantje hodijo k dekletom in redno se vsako nedeljo v tej ali oni gostilni stepejo pijanci in za izpremembo od časa do časa pošljejo koga na oni svet. To vse se godi le zato, ker babjeverni strah nima trajnega uspeha in nima trdne moralne opore. Kolikor se dobi pri nas ljudi, ki rečejo: »O, jaz bi kar kradel, ko bi se ne bal pekla.« Ti torej niso poštene v svoji notranjosti. Da takšna poštenost ne drži trdno, je gotovo. Tako vzgajajo današnji Kristusovi namestniki ljudstvo, zato ni čudno, da je naš narod že tako pokvarjen.

Da se ne bomo napačno razumeli! Vere ne maramo uničevati. Kakšen zmysel bi pa imelo, vzeti preprostemu ljudstvu vero? Mi se borimo le proti načinu, ki ga uporablja večina duhovščine, ne vsa, za poneumnjevanje ljudstva, da ga potem tem lažje vodi na verigi in ga zlorablja za svoje posvetne namene. Pri pridigah na deželi se čuje zelo malo o tem, kakšne so kazni za pregrehe na onem svetu. Vsled tega so pojmi o pošte-

G. Keller - I. Albrecht:

Romeo in Julija na kmetih

(Nadaljevanje 2.)

Pri tem pa se je pokvaril njen nakit in deklica jo je kar najhitreje slekla, da bi jo nanovo zopet okrasila. Ali ravno, ko je bila čecha zopet popolnoma slečena ter ji je ostala edinole še rdeča avba na glavi, je razposajeni dečko iztrgal družici igračo iz rok in njo vrgel visoko v zrak. Deklica je jokaje planila za njo, toda deček je prej ujel čecho in jo je iznova vrgel kvišku. Tako je dokaj časa nagajal deklici, ki se je zaman trudila, da bi dosegla igračo. V njegovih rokah pa je čecha leteča zadobila poškodbo, in sicer na kolenu edline noge, kjer se je skozi malo luknjico pomalem jelo usipati žaganje. Komaj je mučitelj opazil luknjo, je utihnil ko miška in se je odprtih usst vneto trudil, kako bi z nohti povečal luknjo in preiskal izvor otročev. Njegov mir se je zdel ubogemu dekletu silno sumljiv, pa se je

pririlo k njemu in je moralo z grozo opaziti njegovo zlobno početje.

»Glej, no!« je vzkliknil in ji je vihtel nogo pred nosom, da ji je pršlo žaganje v obraz. Ko pa je hotela seči po čechi in je jokala in mledovala, je skokoma odletel in ni dal prej miru, dokler ni vsa noga visela klavarna in suha, kakor prazen strok. Nato je vrgel scefrano igračo proč in se je delal na vso moč nesramnega in brezbriznega, ko je mala jokaje planila k čechi in jo zavila v predpasnik. Kmalu pa jo je zopet vzela iz njega in je bolestno ogledovala ubožico. Ko pa je zagledala nogo, ki je visela kakor repek pri močeraču, je začela iznova jokati na ves glas. Ko je končno le prehudjo jokala, je postalo nepridipravu vendar nekam neprijetno pri srcu. Skesan in plah je stal pred jokajočo. Ko je deklica to opazila, se je takoj pomirila in ga je parkrat udarila s čecho, on pa se je delal, kakor da ga to boli in je kričal au! — seveda tako, da je bilo dekletce zadovoljno in je z njim vred nadaljevalo preiskovanje in razdejanje. Navrtala sta

luknjo za luknjo v razdrapano telo, da se je na vseh koncih in krajih usipalo žaganje, ki sta ga skrbno kopicila na ploščatem kamnu ter ga mešala in pazljivo ogledovala. Edino, kar je še bilo trdnega na čechi, je bila zdaj glava, ki je v prvi vrsti vzbujala otroško pozornost. Skrbno sta jo odločila od zmečkanega telesa in sta z začudenjem kukala njeno votlo notranjščino. Ko sta videla znatno votlino in tudi žaganje, je bila najnaravnejša in najbližja misel, da bi napolnila glavo z žaganjem. Zato so bili otroški prsti zaposleni s tem, da so kakor za stavo z žaganjem polnili glavo, ki je sedaj prvič, odkar je obstojala, imela nekaj v sebi. Dečku pa se je še vedno najbrž vse to zdelo mrtvo, kajti hipoma je ujel veliko modro muho in je velel dekletu, naj strese žaganje iz glave, medtem ko je držal v pesteh brenčečo živalico. Potlej sta zaprla muho v glavo in zatlačila luknjo s travo. Nastavljala sta si glavo k ušesom in sta jo nato slovesno položila na kamen. Ker je bila še vedno pokrita z rdečim makovim cvetom, je bila

zdaj, ko je brnela, kakor glava pre-roka. Otroka sta se objela in sta tiho, prav tiho prisluškovala njenim novicam in bajkam. Toda vsak pre-rok žanje strah in nehvaležnost. To malo življenja v zasilno oblikovani podobi je vzbudilo človeško zlobnost in v otrocih. Sklenila sta, da pokopljeta glavo. Izkopala sta grob in sta položila glavo vanj, ne da bi vprašala ujeta muho, kaj misli o tem. Na grobu pa sta postavila znaten spomenik, sestavljen iz kamnja. Ker sta pokopala nekaj oblikovane-ga in živega, ju je zgrozilo, da sta se precej oddaljila od neprijetnega mesta. Na kraju, ki je bil ves pre-raščen z zelenjem, je dekletce, ki je bilo trudno, leglo vznak in je začelo monotono popevati nekaj besedi, vedno istih, deček pa je čepel poleg in pomagal. Bil je tako tegoben in truden, da ni vedel, ali naj se tudi on popolnoma zlekne ali ne. Solnce je sijalo počemu dekletu v odprta usta, je razsvetljevalo njene blesteče-bele zobke in prosojno obsevalo okrogle škrlatne ustne. Deček je vi-

mosti med preprostim ljudstvom zelo zmedeni. Duhovščini je glavno, pridobiti ljudi za svojo stranko — in tako vidimo na nešteti vzgledih, da duhovščina izpregleda svojim pristašem vse, da le drugače trobijo ti v njihov rog. Med pristaši klerikalne stranke so danes vsakovrstni temni elementi, toda duhovščina jim ne grozi s peklom. Gorje pa pristašem drugih strank, čeprav so ti verni in neoporečno poštene.

Ker svet napreduje in se polagoma odpirajo oči tudi zasleplencem, ki začnejo premišljevat, o farovških sleparijah, ni čudno, da vera peša. Kriva je temu naša duhovščina, ki na tako grd način zlorablja verske resnice za politično stranko. Kristus in apostoli niso poznali nobene stranke, današnji duhovščini pa je stranka vse in za stranko naši svečeniki tudi bogokletno skrunijo verske nauke in jih tolmačijo, kakor jim pride prav. Večina današnje duhovščine sama ne veruje, kajti njeno nemoralno življenje ne izpričuje ravno, da se sama boji tega groznega pekla, s katerim grozi ljudem. Župnikov Magajn poznamo več še iz prejšnjih časov, pijančkov med duhovščino in takšnih, ki imajo nezakonske otroke, celo pretepačev, je pa vse polno. Vsled takih vzgledov peša vera in bo pešala, dokler ne bodo naši duhovniki poštene brez ozira na levo in desno ter res pravi Kristusovi namestniki. Hinavsko javkanje duhovščine, da vera peša, ne koristi nič.

Strašni izgledi za Rusijo

Izmed držav, ki so bile neposredno udeležene v svetovni vojni, je gotovo najnesrečnejša Rusija. Prestati je morala med vojno in po njej več revolucij, okusiti strahote državljanske vojne, nasilje boljševikov in strašno lakoto. Kakor javljajo zadnja poročila, križevi pot Rusije še ni končan.

Iz Moskve poročajo tako-le: Pomladansko solnce, ki bo prineslo gorkoto ter upanje na letino v srednji in južni Rusiji po mesecih zimskega mraza, ne bo sprejeto z veseljem kot druga leta, kajti bati se je izbruha kužnih bolezni.

Zimski mraz, čeprav je širil legar ter povzročil veliko trpljenja med slabo oblečenimi žrtvami lakote v pokrajinah ob Volgi, je vendar učinkoval kot uničevalec bolezenskih kali.

Pomladansko solnce pa bo vse to izpremenilo. Tako ruska vlada kot zdravniki in delavci Ameriške po-

možne administracije spoznavajo nevarnost, katero bo prineslo toplejše vreme. Storili so se vsi potrebni koraki, da se prepreči izbruh kolere spomladi.

Politični pregled

Z Italijani se še vedno nismo pobotali

glede izvršitve rapalske pogodbe.

Pravzaprav bi teh pogajanj sploh ne smelo biti, ker je bila rapalska pogodba sklenjena in podpisana tudi od Italije. Rapalska pogodba bi se torej morala izvršiti brez nadaljnjih pogajanj. Toda pretkani Lahji so našli vzrok za ponovna pogajanja, na katerih bi nas radi še prikrajšali, čeprav so nam ugrabili že več kot preveč. Do kakega uspeha pri teh pogajanjih še ni prišlo, ker naši zastopniki ne popustijo. Zato je tudi verjetno, da ne bo prišlo do sporazuma. Italijani bodo najbrže vztrajali na svojih zahtevah, ker računajo na popustljivost vsled našega slabega notranjega položaja.

Da ne moremo dovolj odločno nastopiti proti grabežljivim Italijanom, zato že poskrbi

hrvatski blok,

ki je na svoji zadnji seji sprejel nezaslišane resolucije, ki položaj naše države napram inozemstvu le slabijo. Resolucije so proti davkom na vojne dobičke, proti zunanjemu posojilu, potem ne priznavajo naših zastopnikov v Genovi kot zastopnikov naše države. Nadalje zahtevajo vse pravice za narodne manjšine kot Arnavte, Turke, Madžare, Nemce, da jim država ne krati pravic. Zlasti Nemci imajo v naši državi mnogo več pravic, nego Slovenci v Avstriji. Istotako pri nas naši Madžari ne čutijo prav nič jugoslovanskega »jarm«, kakor čutijo ravno hrvatske in srbske manjšine v Madžarski madžarski jarem. Hrvatski blok z Radićem na čelu dela vedno drznejše na tem, da razbije državo. Da se mu to ne bo posrečilo, o tem ni dvoma.

Tik pred zaključkom se nahaja genovska konferenca,

o kateri se je sedaj razlivalo mnogo črnila po papirju. Zaključek bo prav takšen, kakršnega smo napovedali. Mnogo se je sejal, žetev bo pa slaba. Radi Rusije ne bo imela konferenca uspeha. Za obnovo Evrope pred vsem Rusije je šlo, pa se ne morejo razumeti z ruskimi zastopniki. Na noto, ki so jo izročili zavezniški ruskim zastopnikom, so ruski zastopniki odgovorili tako, da Fran-

cija ta odgovor odločno odklanja in sploh predlaga zaključek genovske konference. Druge države sicer niso ruskemu odgovoru tako nasprotni, toda se morajo ozirati deloma na Francijo, ker brez sodelovanja Francije nima genovska konferenca več pravega pomena.

Na seji držav, ki so sklicale genovsko konferenco, se je sklenilo, da se skliče

mednarodna izvedeniška konferenca v Haag

dne 15. junija. Na tej konferenci se sestanejo zastopniki vseh držav genovske konference in si izvolijo tam ožji odbor, ki naj izgotovi predloge za rešitev ruskega problema. Če bodo rusko vprašanje tam rešili, pa je zopet veliko vprašanje.

Zanimiv dogodek v Genovi je tudi, da se je podpisala

pogodba med Vatikanom in Rusijo.

Pogodba se tiče svobode veroizpovedi in katoliških misijonarjev v Rusiji.

Dopisi

Sv. Križ pri Kostanjevici bo dne 2. julija t. l. praznično odet. Vršni se namreč okrogni zlet novomeške sokolske župe, na katerega bodo prihiteli bratje in sestre ter prijatelji sokolstva od blizu in daleč. Sokol Sv. Križ ima radi tega polne roke dela. Došli gostom bi rad vsestransko postregel. Naj si vsak že vnaprej zabeleži ta datum. Na lastne oči se morate prepričati, pod kako težkimi okoliščinami vrši društvo svoje delo, koliko ovir ima, a kljub temu vztraja neumorno na svojem mestu in dela, kljubuje in napreduje. Pokazati hočejo kmečki fantje, kaj zmora dobra volja in sokolska disciplina. V interesu ideje in zlasti Sokola Sv. Križ je, da prihiti ta dan vse na okrogni zlet in s tem sokolska misel podkrepi. Na svidenje tedaj dne 2. julija v Sv. Križu. Podrobnosti glede slavnosti še sledijo! —y.

Moste pri Komendi. Naš gospod puran lazi okrog potr, ker mu popudrane goske bolehaajo. Ah, kdo mu bo trkal na okenca, če putke slanica zamori? Edino lečilo za trganje in krockanje je še harmonika, če se »tanca« do belega dne. Kaj služba — samo, da plača država zdrave bolnike! Tega ne vidi naš Strein, kakor ni hotel videti naš svetli krajni šolski svet svoje-dobnega gospoda, ki je lazil s sedanjim puranom vedno »fajhten« okrog, ko je prišel domov, je pelo pa poleno čez ubogo ženo, ker on je bil sit drugih in obratno. To ni nič! Moliš ali ne, greš k izpovedi ali ne, vseeno! Zado-stuje, da trobiš v SLS. — pa si kato-ličan. Li ne, g. paša?! Vaša družba, pomnožena s Tončko itd., ima vero,

ker »gliha vkup štrih«. Koliko se da na vero, kaže slučaj v Jelšah, kjer je puran koklje nagovarjal, kako imajo pričati, če bo tožen za svoje grdobije. Fej ti bodi, špicelj! Kristus, pa Kristus je vpil na shodu neki vinjen kaplan! V sladkoginjenosti je še dodal: Meni božjemu namestniku ne puste govoriti, ko sem vendar napravil ljudem veliko dobrega. S čim neki? S ščuvanjem ali, ker smo morali plačevati ogromne davke za nepotrebne podpore? Frdamelj, ali so »kunštni« tak gospod, kakor tista hijena, ki ne pusti še mrtvih v miru. Tudi ta žalostna dolgonoga figura, ki premeri dnevno vsa vaška pota, bo dobila zaslužen odgovor, ko se odpre predal o aprovizaciji. Potem »sek, sek!« Do jasnosti mora priti ker lopovi neprestano rijejo po blatu in »Domoljubu«. Kaj pa je »Domoljub«? Edina jama pod poslančevu zaščito, kjer ljudje z maslom na glavi najlažje odlagajo dišeče odpadke. To je tudi za »Domoljuba«, da se je neki kaplan skoro jokal na leci, češ da ga brezverci in njihovo časopisje po nedolžnem preganjanju kakor Kristusa. Revše nedolžno! Kdo še kaj verjame, čeprav odvrtaš mladino od nasprotnih organizacij. Priporočaj tudi takrat izročeno čredo varstvu sv. Jožefa, ko se jerbasi polni šefanov sladkega, oziroma kratkega? Da, da, vrane se krohotajo, ko slišijo, da ne dobi šolarica že več mesecev odveze pri izpovedi, ker je njen oče pri Sokolu. Vprašali bi še šolske oblasti, kdo je tisti kaplan, ki preganja otroke naprednih starišev. Ali je dovoljena politika v šoli? Šolarice, ki so oponašale zvečer čuka na drevesu v Mostah, so bile kaznovane. Seveda, v Mostah smo grdi ljudje, le en par je dobrih. Kaplan nam celo podtika, da je frčalo kamenje za njim. Mi nismo take vrste ljudje, ki bi se bojevali na tak način. Če je njemu ljub boj, ga lahko ima. Seve, kdor ima nemirno vest, vidi vse črno pred seboj. Pral je sicer zamorec v cerkvi, a opral ga ni in ga ne bo nikdar. Le zatekajte se pridno, ti in tvoji pomagači, v »Domoljubu«, da bo žetev rodila stoterni sad. Pribiti pa moramo po naših poizvedbah, da so vsa obrekovanja glede naših učiteljev podla laž in da gre »Domoljubu« oziroma tistim, ki to trde, le za odstranitev omenjenih učiteljev. Zakaj pa učitelje vaše branže ne vidite? Za šolo bolehaajo, pri zabavah pa ne. Novinka že vživa dopust, češ da je bolna. Ko pa jo preplesala vso noč v Ljubljani, ni bilo znaka bolezn. Ni čuda torej, da je toliko izprememb na šoli — radi česar trpi mladina in država. Vse to pa ni greh, ker gospodične so katoliškega prepričanja in amen, druge pa naj vrag vzame! Ali ne, g. božji namestnik! »Za počt« pa je, ker se »Domoljubove« priče jokajo. Jamrajo, da niso bile zaslišane v preiskavi proti učiteljem. Bi li radi pričale po krivem? Najboljše bi še bilo, če bi kakšna babica pretipala take vrste ljudi in po-

del zobe in je prijel dekleta za glavo ter radovedno preiskaval zobke.

»Ugani!« je vzkliknil, »koliko zob ima človek?«

Dekletce je za trenotek premislilo, kakor da modro prešteva, in je reklo potem na slepo srečo:

«Sto!»

«Ne, dvaintrideset!» je vzkliknil on. »Čakaj, bom preštel!»

Prešteval je otroku zobe, in ker jih ni nabral dvaintrideset, je začel njal vedno in vedno iznova. Dekletce je dokaj časa mirovalo, ko pa navdušenega štetja le ni bilo konec, je vstalo pokonci in je vzkliknilo:

«Zdaj bom pa jaz štela tvoje!»

Zdaj je legel deček v zelenje; dekletce se je sklonilo nadenj in ga je objelo. Deček je odprl usta in dekletce je štel: Ena, dve, sedem, pet, dve, ena. Mala lepota namreč še ni znala šteti. Deček ji je popravljal in ji dajal navodila, kako naj šteje, tako da je nešteto krat pričela iznova. Videti je bilo, da je med vsem, česar sta se bila danes lotila, ta igra obema še najbolj všeč. Nazadnje je dekletce popolnoma omah-

nilo na malega računarja in otroka sta zaspala v žarkem opoldanskem solncu.

Medtem sta očeta doorala njivi in ju spremenila v sveže, dišeče rjave ploskve. Ko je bila zadnja brazda pri kraju in je hlapec hotel ustaviti, je zaklical gospodar:

«Kaj ustavljaš? Obrni še enkrat!»

«Saj je končano!» je dejal hlapec.

«Jezik za zobmi in stori, kar ti ukažem!» reče gospodar. In sta obrnila in zarezala v srednjo njivo, ki je bila brez lastnika, tako pošteno brazdo, da je kar frčalo kamenje in zelenje. Vendar se kmet ni zamujal s tem, da bi pobiral in metal proč. Misliti je pač utegnil, da je za to še vedno dovolj časa, in je bil zadovoljen, da je za danes stvar opravljena le na debelo. Tako je šlo naglo navzgor po zloženem holmu. Ko sta prispela do vrha in je ljubki veter ravno zopet vrgel cof na moževi kapi nazaj, je na drugi strani prioral sosed mimo, s cofom naprej, in je ravno tako rezal v srednjo njivo prav pošteno brazdo, da je kar metalo kepe na stran. Vsakdo je videl,

kaj počenja drugi, vendar je bilo, kakor da ne vidi nihče. Tako sta izginila drug drugemu izpred oči. Ko dvoja zvezd sta šla drug mimo drugega in sta zatonila za tem okroglim svetom. Tako se vijejo niti usode, druga kraj druge, in »levica ne ve, kaj dela desnica!»

Prišla je žetev za žetvijo in vsaka je dobila otroka večja, sirotno njivo pa ožjo med sosedoma, ki sta se razbohčila. Ob vsakem oranju je na desni in levi izgubila po eno brazdo, ne da bi kdo zinil besedo o tem in ne da bi videlo kako človeško oko ta pregrešek. Kamenje je bilo vedno bolj stisnjeno in se je nakopičilo že v pravcato sleme vzdolž po dolini. Divje grmičje po njem je bilo tako visoko, da se otroka, čeprav sta bila že odrasla, nista mogla več videti, ako sta šla vsak po eni strani. Nista namreč več hodila skupaj na polje; kajti desetletni Salomon ali Sali, kakor so mu rekli, je že močno vlekel s starejšimi fanti in z možakarji. Zagorela Metka pa, kakor ognjevit dekle je tudi bila, je morala že hoditi v varstvu svojega spola, si-

cer bi jo družice zasmehovale, češ da je fantovsko dekle. Kljub temu sta vsako leto ob žetvi, ko je bilo vse na njivah, porabila priložnost in zlezla na divji kameniti greben, ki ju je ločil, ter potem drug drugega pahnila na tla. Čeprav sicer nista občevala drug z drugim, sta tem vestneje čuvala to ceremonijo; drugje namreč njuna očeta na polju nista nikjer bila mejaša.

Medtem je le prišlo do tega, da je bila njiva dana naprodaj, izkupiček pa so sklenili za enkrat uradno shraniti. Prodaja se je vršila na licu mesta, kjer se je pa zbralo le nekaj zival, razen kmetov Manca in Martija. Nikogar pač ni veselilo, da bi kupoval to nenavadno njivico in jo obdeloval med obema sosedoma. Čeprav sta spadala med najtrdnjše kmete na vasi in nista storila nič takega, česar ne bi v enakih okoliščinah ravno tako tudi dve tretjini ostali, so ju ljudje zdaj le gledali od strani. Nihče ni hotel biti z osirotelo njivo zagozden mednju.

(Dalje prihodnjič.)

vedala, če se kolesca pravilno vrte. Vrag je, če se kaka tercijska spusti v politiko in pri nas je ena, ki pravi, da bo pisala v časopise. Da bi ji le kaj hasnilo in naklonilo primerno odlikovanje sedaj in po smrti pa večno trobento. Ako hočete še dalje in nočete miru, pride na vrsto poglavje o morali. — Zdjaj pa lajajte, kakor veste in znate! Pozdravlja vas vaš Zobotrebnik.

Ribnica. (Birma.) V nedeljo dne 7. t. m. je bila v Ribnici birma. Prejšnjega dne pa je naš vladika nadzoroval po prihodu iz Ljubljane verouk na šolah. Sprejem visokega dostojanstvenika je bil dostojen, primeren sedanjim razmeram, na katere nas potika povojno življenje. Toda škofov nastop na prižnici pred pričetkom birmovanja ni bil dostojen za vzvišenost stališča cerkvenega kneza v razburkanih strankarskih časih. S pohvalami šolski mladini, s priznanjem nad razvojem katoliške misli, utelešene v Marijini družbi, tretjem redu in Orlovstvu, o tem ne izgubljam besed. Toda drugi del govora, ki je bil naperjen proti Sokolstvu, proti učitelstvu, ki ne stopa za zastavo SLS., ki ne more med maso, zastrupljeno po nezaslišani demagogiji, me sili, da dam duška občutkom, ki so mene prevevali zroč pred seboj naslednika apostolov v vlogi političnega agitatorja. Naj navedem sledeče evetke: «Sokol, tvoja vzora sta Bah in Venera, in pod njiju varstvom se vrše orgije, ki ovirajo tvoje delovanje. Učitelstvo, znamenovano si z znamenjem nevere in hudobije.» — Kaj se to spodobi za cerkev? Iz čigavih rok pa prihaja mladež, ki je napolnila prostorno ribniško cerkev, in nad katero je v začetku pridige izrekel škof svoje dopadajenje? Nočem nadaljevati, ne maram blatiti, smatrajte to le za odmev govora, ki je rušil vero v poštenje in pravičnost, ki je ubijal upanje v boljšo bodočnost in nadomeščal ljubezen s sovraštvom in fanatizmom, birmancem pa omadeževal nečue duše s strupom politične razdivjanosti.

Škofja Loka. Naš sokolski dom je dovršen in je res nekaj lepega, še bolj pa potrebnega, kajti družabno in društveno življenje se doslej pri nas ni moglo razviti. Posebno Sokol je imel vsestranske ovire. Temu se je sedaj od pomoglo in ni nobenega zadržka več. Zatorej upamo in smo prepričani, da se napredna misel iz doma ne bo širila le med Ločani, ampak tudi po okolici, ker ravno škofjeloška okolica, posebno neke vasi in kraji so v tem oziru silno zastopali, ker je še tam v veliki meri doma nepismenost. V tem se posebno odlikuje zminška občina. Čudnega ni nič. Šolske razmere pri nas v Loki do zadnjega časa v tem oziru niso bile na višku. Otroci iz daljnjih vasi so vsolani v nekako hribovsko šolo, enkrat na teden poletni čas. Da se v tako tesno odmerjenem času ne da doseči kaj posebnega, je jasno. To so spoznali tudi nekateri starši in pošiljali rajši otroke v vsakdanjo šolo. Da bi se pa od pomoglo največjim zadržkom, se je ustanovil novi šolski okoliš s šolo v Gabrku. Poslopje, prav lepo, se je dogradilo pred vojno in spravilo pod streho. Medvojne razmere in avstrijsko-uradna domišljavost je izvršitev preprečila. In to bi se moralo sedaj izvršiti. In kaj misli ukreniti zminški občinski odbor, ki je z izjemo dveh, treh mož najklerikalnejši daleč naokrog? On je zato, da se poslopje proda, češ, da šola ni potrebna. Taka zaslepljenost sedaj po vojni, ko je vendar očito, kakšno veljavo ima zaostal narod med svetom. Šolska oblast seveda ni in ne bo temu nasledila in ne bo nikdar dovolila tega, kajti šola je tu potrebna, kakor ribi voda. Nekaj je pa, na kar je treba šolsko oblast opozoriti. S cinčanjem in čakanjem se bo vse podražilo. Zatorej tu ni na mestu čakanje in morebitni ugovori nevednih, zaostalih ljudi, katerih večina sedi tudi v slavnem zminškem občinskem svetu. Ljudje so sedaj še trdni, proda se vse dražje. Sedaj bodo veliko lažje zmogli kott morda pozneje. Sploh pa ni potrebno, da bi se moralo vse sedaj plačati, lahko se plača v več, morda v desetih ali še več letih. Tuintam bo malo godrnjanja, a to se bo kmalu poleglo in pozneje bodo ljudje zadovoljni, ko bodo

uživali dobroto njihovi otroci. Prva stopnja vsega napredka je šola, nato pride vse drugo, četudi ne skokoma, pa počasi. V celi tej dolini od Škofje Loke do Poljan, v razdalji 13 km, ni nobene šole, dokler se ta ne dozida, a pet, šest, morda še več cerkva. Veliko potrebnejša je šola, ki se bo rabila vsak dan, nego cerkve podružnice, kjer se le parkrat na leto bere maša, drugače pa so celo leto zaprte.

Mozirje. Naš Sokol je 7. t. m. obiskal Ljubno in nastopil s 46 izvajajočimi člani pri telovadbi. Ljubno, ki je sicer strankarsko zelo razcepljeno, nas je celo gostoljubno sprejelo, čeprav nismo bili napovedani. Iskreni govor, s katerim nas je v imenu socialnodemokratskega občinskega zastopa pozdravil podžupan g. Natlačen, in nad 900 gledalcev pri telovadbi, nam je pričala, da ljudem že preseda brezplodno strankarjenje. Ljudstvo hoče dela za duševni in telesni napredek. To je prav in na tej poti se lahko najdemo vsi! Zdravo!

Zdravstvo

ZDRAVLJENJE RAN.

Ako si se ranil, naj ti bo prva skrb, da rano skrbno očistiš. V umazanosti, ki se drži tvoje kože, ali pa na predmetu, s katerim si se ranil, je lahko vse polno bakterij, malih glivic, ki so za telo strup in torej povzročijo, da se rana začne gnajiti. Zato ti bodi prva skrb **snažnost!** Pri nas po kmetih ljudje to že nekako čutijo, čeprav se ne zavedajo tega. Po večini krajev namreč pravijo, da je treba kri dobro iztisniti iz rane. To je — zlasti pri manjših ranah — čisto prav. S krvjo, ki jo izžmemo iz rane, izperemo kolikor toliko tudi bakterije, ki smo jih pri ranjenju skoraj gotovo dobili vase. Pri večjih in nevarnejših ranah je seveda treba ravnati drugače, ker bi sicer ranjeni lahko izgubil preveč krvi. Tam je treba rano trdo prevezati in kar najhitreje poklicati zdravnika.

Vedno in povsod je napačno, ako hočemo ranjencu pomagati z alkoholom: žganjem, vinom itd. Ljudje splošno še mislijo, da daje alkohol moč, toda to je velika zmot. Tista trenutna moč, ki jo človek čuti prve trenutke po zavžitju opojne pijače, je goljufiva. Alkohol je hud strup in slabi možgane in mišice ter povzroča v vsem telesu velik nered. Če pa pride telo iz reda, ne more biti močno. Zaradi tega se tudi rane pri ljudeh, ki uživajo alkohol, težje celijo. Mnogokrat je ravno pitje alkoholne pijače krivo, da se bolniku rana gnoji, vname ali celo zastrupi kri. Kdor torej želi, da bi ranjenci čim prej ozdraveli, naj jim pod nobenim pogojem ne daje alkohola piti.

RAK.

Rak, ta zahrbtna in nevarna bolezen, se pojavlja pogostokrat tudi pri nas.

Kaj je pravzaprav rak, tega danes z gotovostjo nihče ne ve, kakor trdi dr. Reichert, znamenit monakovski zdravnik. Zato je vse govorjenje o raku večinoma sama domneva.

Ali je rak ozdravljiv? Pravijo da je, toda le redko, prav posebno redko. Glavni pogoji za ozdravljenje je pravočasen začetek zdravljenja. To je pa težko in skoro neverjetno zato, ker bolnik raka v prvih početkih niti ne začuti; ko ga pa začuti, je navadno že prepozno. Mnogo bolnikov, ki so dovolj zgodaj opazili raka, je bilo že z uspehom operiranih, večkrat pa se še celo po operaciji bolezen ponovi, največkrat pa jo bolnik opazi prepozno in zdravnik ne more pomagati drugače, nego z zdravnimi sredstvi lajšati bolniku trpljenje.

Ker je bolezen tako silno zavratna in trdoživa, je važno, da se je človek varuje in ogiblje, dokler je čas. Snaga, zadostno gibanje na svežem zraku, zmernost v vsakem oziru, tudi glede telesnih in duševnih naporov, to so po mnenju slovečih zdravnikov najboljša sredstva, ki nas zavarujejo pred rakom. Dokazano je namreč, da žalost in težke skrbi to bolezen zelo pospešujejo. Ravno tako tudi preobila in premočna hrana in pijača.

Kaj popolnoma zanesljivega po mnenju zdravnika drja. Fraenkla o raku sploh ni mogoče povedati.

Kmetijski glasnik

ORGANIZACIJA KMETSKEGA NARAŠČAJA.

Za vsako drugo mladino se danes v stanovskem pogledu več stori kakor za kmetisko mladino. Ta je slejkoprej prepuščena sama sebi. Zato se nam tudi kvari na različne načine. Konec je navadno ta, da se mladina, ki je namenjena za kmetijo, izneverja svojemu poklicu in odhaja po drugih poklicih, ali pa opravlja svoj poklic brez zadostnega zanimanja in brez potrebnega umevanja. Vsa različna izobraževalna in telovadna društva, ki so nastala tekoma zadnjega časa po deželi, ne morejo zadržavati odhajanja mladine po drugih poklicih. Nasprotno! Razna društva vplivajo česče narobe, proti interesom kmetijstva, ker odtegujejo mladino domačemu delu in jo zapeljujejo k novim potrebam, ki se prav malo prilegajo življenju na kmetih. Na ta način se vstvarjajo in negujejo pri mladini razne lastnosti, ki jih ne potrebujemo na kmetih, dočim se zanemarjajo tiste lastnosti, ki bi morale dičiti našo kmetisko mladino. Naši kmetijski mladini manjka delavnosti, redoljubnosti, ukaželjnosti, zanimanja za kmetijski napredek itd. Kako žalosten je n. pr. pojav, da se prav kmetiska mladina ne udeležuje kmetijskega pouka, ki ga prirejajo naši strokovnjaki po deželi. Javeljne, da se vrši o tistem kraju po enkrat na leto tak pouk, pa še takrat je ni blizu. Tako malobrižna, nezavedna in lahkomišelnost se nam kaže naša mladina! In vse dosedanje organizacije nimajo tiste vzgojne moči, ki bi bila potrebna, da se mladina pridobiva za kmetijski stan in kmetisko življenje. Koncem koncev čutimo, da naša kmetija ne more naprej, deloma vsled naraščajočega pomanjkanja delavnih sil, deloma vsled pomanjkanja stanovske zavednosti in iz tega izvira-joče nezadostne strokovne sposobnosti.

Kmetijski mladini je treba pred vsemi drugimi organizacijami **stanovske organizacije!** Ona naj pripomore, da se začne naš kmetijski naraščaj smoteno vzgajati. Naši mladini je treba odpirati oči, da bo izpregledala in razumela, da se da na kmetih najbolj srečno živeti, da hrani zemlja še bogate zaklade v sebi in da se da še povsod blagostanje na kmetih dvigniti. Naši mladini treba vcepiti zmisel za kmetijski poklic! Dopovedati ji je treba, da je kmetija zmožna napredka in da je zmožna večjega uspeha.

S primerno stanovsko organizacijo se bo dal vzgojiti naraščaj, ki se bo pred vsem zanimal za svoj poklic in za svoj napredek, in ki se bo z veseljem in zanimanjem lotil domačega dela. Vsaka vas bi morala šteti člane take organizacije! Sedež tem organizacijam pa naj bi bili kraji, kjer so ljudske šole. Vsak šolski okraj bi moral imeti svojo krajevno organizacijo. Veliko dobrega bi se

Vsi najrazličnejši poizkusi so doslej glede proučitve te bolezni ostali pravzaprav brezuspešni.

z Krvavljenjem iz nosa. Ako krvaviš iz nosa, sreblji v nos vodo, ki si ji prilil nekoliko kisa. Dobro je tudi, ako natrosiš na čedno vato galuna in vtakneš to v nosnico, iz katere krvaviš.

z Proti opeklinam. Deni opekli ud takoj v čisto mlačno vodo, ki jo potem enakomerno ohlajaj na ta način, da ji počasi in enakomerno prilivaš mrzle vode.

na ta način doseglo za bodoči napredek našega kmetijstva.

Ne zanemarjajmo tedaj naše kmetiske mladine in ne puščajmo, da bi se mladina, ki je namenjena za življenje na kmetih, odtegovala svojemu poklicu. Kmetiska mladina naj se zbira pod zastavo stanovske organizacije! Tam je mesto za njo, ako hočemo, da se bo za svoj poklic prav pripravljala. Kmetiskemu naraščaju treba **poklicne organizacije!**

IZKLJUČNA HLEVSKA REJA.

Tako redijo živino po krajih, kjer manjka pašnikov in vsaka druga prilika, da bi se mogla živina pasti. Leto in dan prebije v tem slučaju živina v hlevu. Ta hlevska reja gre tako daleč, da se živina celo v hlevu napaja in da so si že mnogi posestniki napravili v ta namen posebne «samonapajalnike» v hlevu, da živina pije, kadar se ji zljubi. Taki samonapajalniki so mogoči seveda le po vaseh, kjer so vodovodi, da se voda lahko napelje v hlev.

Če mora živina prebiti leto in dan v hlevu in če leto za letom ne more drugega kakor legati in vstajati, potem ne more biti tako življenje ne dobro, ne zdravo. Taka reja je nenaravna in zaradi tega manj uspešna. Še slabša je reja, če mora žival od mladih nog prebivati zmeraj le v hlevu. V takem slučaju ni nič čudnega, če se nam živali telesno slabše razvijajo, če nima života tistih lepih telesnih oblik, kakor jih vidimo pri živini, ki raste zunaj na pašniku. Ne smemo se pa tudi čuditi, če nam take živali ne dajejo tistega užitka, kakor ga daje pašna živina. Tudi se ne smemo čuditi, če so take «hlevske živali» bolj občutljive in mehkužne.

Edino dobro pri taki izključni hlevski reji je to, da dobimo od živine ves gnoj in da pridelamo na ta način nekaj več gnoja. To bi pa v tem slučaju ne smela biti glavna stvar. Sicer pa izključna hlevska reja ni le manj uspešna, ampak je tudi dražja in po naših slabih, temnih in poleti soparnih hlevih tudi naravnost kvarna.

V poletnem času naj pride živina iz soparnih hlevov ven na prosto, na sveži zrak, na pašo, saj toliko, da se zadostno izprehodi in v zdravstvenem oziru okrepi in utrjuje. Zlasti mlada goved mora ven na pašo. Tam se vstvarjajo telesne oblike, ne pa pri jaslih. Skrbimo zaradi tega, da pridejo živali po možnosti ven na prosto. Kjer ni nobene prilike za pašo, tam naj se goni živina **saj na vodo.** Skrbimo po takih vaseh za **pripravna napajališča** in dajmo živini saj to priliko, da se redno vsak dan nekoliko izprehodi. Sicer je pa gledati, da se porabi po takih krajih, kjer manjka pašnikov, tudi vsaka druga prilika, da se živali pasejo po bližnjih tratih, po mejah, po ozarah, zganjalščih itd. Vse to vpliva silno ugodno na dober počut živali in na ta način tudi na ves užitek, ki ga pričakujemo od živine.

POLJUBNA PRODAJA BIKOV.

Med številne napake naše bikore je spada tudi ta, da se biki predčasno in samovoljno prodajajo. Kadar se ponudi prva ugodna prilika za prodajo bika, pa ga gospodar proda. Kolikokrat ne odpelje mesar še prav dobre plemenjake iz ene in druge vasi, ki jih srečujemo potem na poti v mesnico. Take odprodaje imajo zmeraj težke posledice za našo živinorejo, če se ni že prej poskrbelo za primeren nadomestek.

Večkrat se odda plemenjak edino le iz tega vzroka, ker ni pri njem nobenega pravega prirastka več in ker nudi mesar ugodno ceno zanj. Prva ugodna prilika, pa je bik iz hleva. Danes je žival še v občini, v splošno zadovoljnost prizadetih živinorejcev, jutri je že ni več, ker jo je mesar odpeljal. Na ta način gredo večkrat najboljši plemenjaki v zgubo, in sicer ob času in v starosti, ko bi nam lahko še mnogo koristili s svojo plemensko vrednostjo.

Takim poljubnim in priličnim odprodajam bikov, ki so na škodo celokupni živinoreji, bi se moralo napraviti konec, pa naj si bo na ta ali oni način. Na noben način ne gre, da bi se pri takem pomanjkanju bikov, kakor ga pri nas trpimo, izpreminjal na tak način položaj z biki. Naše bikorejce moramo v toliko zavezati, da ne bodo meni nič tebi nič odprodajali pri prvi priložnosti bikov, ki so še dobri plemenjaki. To se ne sme goditi v tej meri, kakor se je to dosedaj dogajalo!

Kmetijska družba je vplivala na podaljšanje bikoreje s tem, da se je moral posestnik subvencioniranega ali pa premiranega bika s posebnim pismom zavezati, da bo redil bika saj še dve leti in da dobi za nadaljnjo rejo tudi še posebno nagrado. Tudi država izkuša na ta način vplivati na dlječasno rejo dobrih plemenjakov. Vendar se vzlic vsemu temu dogaja, da se še zmeraj dobre živali predčasno in proti interesom prizadetih živinorejcev prodajajo, kakor hitro se ponudi ugodna prilika in ugodna cena za tako odprodajo.

Zato je delati na to, da se zana-prej preprečijo vse predčasne in ne-utemeljene oddaje dobrih plemenjakov. Naši bikorejci se morajo zavezati, da bodo prodali bika edino le v tem slučaju, če je potreba take prodaje utemeljena in je temu pritril tudi občinski živinorejski odsek.

ŠE NEKAJ O SEJALNEM STROJU.

V zadnji številki tega lista sem napisal, kako velikega pomena je sejalni stroj za izboljšanje našega poljedelstva. Povedal sem tudi, da ta stroj ni važen samo za velikega posestnika, ampak da je važen tudi za srednjega in manjšega posestnika, posebno v takih razmerah kakor pri nas, kjer je treba močnega poljedelstva. Če imamo nasproti velikemu posestniku manj njivske zemlje, zato imamo pa toliko več raznih rastlin, ki jih lahko sejemo s takim strojem! Pri nas bi lahko sejali ne le pšenico, rž in ječmen s takim strojem, ampak tudi proso in turščico, in ravno tako tudi strniščne sadeže, našo ajdo in repo. Brez vsega dvoma bi si s tako strojno setvijo pomagali ne le do boljših uspehov pri setvi sami, ampak tudi pri vseh dotičnih pridelkih. Prav ta mnogovrstna raba sejalnega stroja bi nam zagotovila, da bi se tak stroj tudi pri nas izplačal. Na Češkem in po drugih naprednih deželah sejajo gospodarji sploh vse žito s strojem, ne samo veliki posestniki, ampak tudi srednji in manjši kmetje, ker jih uči bogata izkušnja, da imajo s strojno setvijo veliko lepše uspehe kakor z ročno setvijo. Redki so gospodarji po teh krajih,

ki sejejo žito z roko. Takih njiv se malo vidi.

Tudi pri nas je treba, da se lotimo strojne setve. Poklicani so v to predvsem boljši posestniki in tisti naši gospodarji, ki so se šolali na enem ali drugem kmetijskem zavodu in ki so imeli priliko, seznaniti se s takim strojem. Sejalni stroj potrebuje namreč že nekoliko več razumljivosti, da ga rabimo s potrebno spretnostjo in s potrebnim zanimanjem.

Posebno na Gorenjskem in Štajerskem bi morali začeti s sejalnimi strojem. Kadar bomo prišli na Gorenjskem tako daleč, da bomo rabili obračljive pluge in sejalne stroje, potem bomo lahko rekli, da smo napravili v poljedelstvu izdaten korak naprej.

Sejalni stroji imajo slednjič tudi to dobro, da nam prihranijo veliko semena. Lahko se trdi, da se prihrani pri semenu do 25 odstotkov, pri nekaterih semenih pa tudi do 50 odstotkov. Kaj to danes pomeni, si lahko vsak sam izračuna. Kjer je dosti njivske zemlje, se nam tak stroj izplača v najkrajšem času že samo s tem, kar se na semenu prihrani. Vsa druga korist, ki se kaže v večjih pridelkih, se nam pa pokaže kot čisti dobiček.

LUCERNA NA PLOH, ŽITO NA OGONE.

Po ljubljanskem polju se lahko opazuje, da sejejo gospodarji lucerno na njive, ki so obdelane brez vseh ogonov ali kakor pravijo »na ploho«. Žita pa sejejo na ozke kraje ali ogone. In dočim raste lucerna po vsej njivi lepo enakomerno, se pri žitu vidi nasprotno, da je navadno že setev pomanjkljiva in da je tudi vsa poznejša rast po teh ogonih neenakomerna. Očitno se to kaže, dokler je strn še mlada in nizka. Lucerno sejejo na ploho, da jo po tako ravnem površju lahko kosijo, dočim se pri žitu za to ne menijo, ker ga žanjejo s srpom in jim taka žetev ne dela preglavice na ogonih.

Čudno se zdi, da tudi žita ne sejejo na ploho! Če nam lucerna tako lepo enakomerno uspeva, če jo sejemo na ploho, potem bi nam moralo tudi žito tako dobro storiti! Lucerna dela globoke korenine, in če se lucerna na njivah z ravnim površjem tako dobro počuti, bi nam morala še bolj uspevati različna naša žita, ki so vobče bolj plitvo vkoreninjena. Zakaj torej ta razlika? Kje je tukaj doslednost? Tukaj se jasno kaže, da je zgolj naša stara navada kriva, da tako delamo. Nič drugega! Nobenega tehtnega razloga nimamo, da ne bi na tako obdelani zemlji, kakor jo obdelujemo za lucerno, ne storilo dobro tudi naše žito, pa naj sibo eno ali drugo. Po ogonih nam uspeva žito očitno slabše, bolj neenakomerno. Vsa ta pomanjkljivost žitne setve, ki jo opazujemo danes po naših ogonih in ozkih krajih, bi se odpravila z uspehom, ako bi obdelali njive na ploho tudi za žito, tedaj brez vsakih krajev in ogonov. Poskusimo, da se na lastne oči o tem prepričamo!

NAJBOLJŠE TRAVE.

Po naših travnikih raste cela truma trav, ki se med seboj razlikujejo po rasti, po trpežnosti, po tečnosti in okusnosti. Dasi rastejo vse na tisti zemlji in v tisti legi, skratka pod enakimi pogoji, se vendar ločijo med seboj po svoji notranji vrednosti, ravno tako kakor n. pr. različne vrste jabolk, ki rastejo na tistem vrtu. Vsaka trava ima svoje posebne lastnosti, ki bi jih morali poznati naši gospodarji. Vobče je navesti, da imamo po različnih krajih

seveda različno travniško rušo. Naravno. Različna zemlja, različna lega (vlažna, suha itd.) in različno podnebje, vse to vpliva tudi na različno sestavo travniške ruše.

Če hočemo vrednost travnika prav presojeti, moramo poznati vsaj glavne trave, ki se nahajajo po naših travnikih. To potrebujemo tudi v tem slučaju, če hočemo nov travnik zasejati ali opešati travnik pomladiti. Naši gospodarji pa ne poznajo trav. Navadno jih sliši govoriti »trava je trava«, kar naj bi značilo, da ni med travami nobene posebne razlike. Zato tudi ne polagajo na izbiro trav nobene posebne važnosti, kadar se gre za nakup semena. V tem pogledu so naši gospodarji tako malovedni kakor n. pr. pri umetnih gnojilih. To je tudi vzrok, da se češče podcenjuje vrednost travnega semena, ki ga navadno smatrajo enakovrednim s sempirjem (senenim drobom), med katerim pa tudi ne delajo nobene razlike. V tem pogledu je treba še mnogo pouka, da se sčasoma vsaj nekoliko bližje seznanimo z našo travniško rušo in vrednostjo sempirja. K tistim travam, ki so važne po naših krajih, ki so trpežne in ki jih kaže razmnoževati po naših travnikih, spadajo nastopne vrste:

1.) Zlati oves je prvovrstna, srednjevisoka trava, ki raste prav dobro v srednjetežki zemlji in uspeva tudi v suhih legah. Tudi v otavi nam daje prav dobro košnjo. Poznamo jo na tem, ker napravi drobno latje, ki se zlatozelenkasto svetlika. Seme je drobno in lahko in zelo drago. Najbolje storimo, da ga sami nabiramo.

2.) Francoska palovka je zgodnja in najvišja trava po naših krajih, ki napravi ovso podobno, toda veliko drobnejše latje. Poleg visokih bilk napravi tudi precej listja. Tudi ta trava raste dobro v suhih legah, daje bogate košnje tudi v otavi in se

sploh suši dobro upira, ker napravi globoke korenine. Seme se dobi v trgovini.

3.) Lesičji rep je izvrstna zgodnja trava, ki raste po legah, ki so dosti vlažne. V okolici Ljubljane je veliko te trave. Raste tudi v visokih legah, ker je proti mrazu neobčutljiva. Svoje ime pa ima po razcvetju, ki je podobno repu in ki se loči od mačjega repa v tem, da je klas svetlikast in da se da rad osmukati. Seme kaže doma nabirati.

4.) Mačji rep ali svinjski rep, tudi timotejka imenovana, je visoka in pozna trava, ki napravi pšenici podobne bilke in liste. Klas je podoben repu, samo da je tanjši in bolj zobčastooster, kakor je lisičji rep, in ki se tudi ne da osmukati. Mačji rep je trpežna trava, ki raste rada v težki in vlažni zemlji in daje bolj debelo, toda tečno krmo.

5.) Pasja trava je visoka trava, ki raste povsod in se pozna po sivkastozeleni barvi in po kepastem razcvetju. Kositi jo moramo pred cvetjem, oziroma ob cvetju, ker postane pozneje bolj trda. Pasja trava se dobro obraste. Seme se dobi tudi lahko v trgovini.

6.) Travniška bilnica je srednjevisoka in prvovrstna trava, ki se košato obraste, dela gosto rušo in daje prav dobro krmo. Dobro uspeva v legah, ki so dosti vlažne. Tudi ta trava je srednjegodnja. Njeno razcvetje je lat z redko stoječimi klaski.

7.) Angleška ljulika je nizka trava, ki se košato obraste, dela gosto rušo in se zaradi tega tudi za pašniške lege priporoča. Ta trava daje prav dobro krmo in je kot nizka in košata trava cenjena tudi za travniške mešanice. Seme se dobi v trgovini. Poznamo jo po klasju, ki je ljuliki podobno.

Vse te trave so trpežne in spadajo k najboljšim travam, ki jih imamo po naših travnikih in pašnikih. Zato je potrebno, da jih bližje spoznamo.

Obrtni glasnik

POKRAJINSKA OBRTNA RAZSTAVA V MARIBORU.

Slovensko obrtno društvo v Mariboru priredi v času od 8. do 17. septembra v Mariboru »Pokrajinsko obrtno razstavo«. Te razstave se lahko udeležijo vsi obrtniki in industrijalci iz mariborske oblasti, t. j. iz bivše slovenske Štajerske, Prekmurja, Mežiške doline, s privoljenjem odbora pa tudi še iz drugih pokrajin. Te dni so se razposlale vsem obrtnikom prijavnice za razstavo. Vsakdo, ki prijavnice še ni dobil, naj se nemudoma obrne na odbor Pokrajinske obrtne razstave v Mariboru, Aleksandrova ul. 22.

Prijavnica se mora točno izpolniti, tako da so iz nje razvidni vsi potrebni podatki. Obenem s prijavnico je treba odposlati tudi naplačilo za kritje stroškov. Naplačilo znaša za industrijalce 100 Din. Za obrtnike je bilo naplačilo odmerjeno na 50 Din. Da pa se morejo tudi mali obrtniki udeležiti razstave, se je znižalo na 25 Din.

Razstava bo razdeljena na več skupin, kakor: oblačilna stroka, aprovizacijska, stavbinska, lesnoobdelovalska, kovinska stroka itd. Vsakemu obrtniku, oziroma razstavljalcu, bo odmerjen za razstavo njegovih predmetov potreben prostor. Najemnina za te prostore znaša za 1 kvadratni meter 50 Din. Cena se pri uporabi nad 4 kvadratne metre sorazmerno zniža. Prostori se bodo oddali v najem popolnoma prazni. Potrebno opremo, kakor police, stole, mize itd. si mora priskrbeti stranka sama. Da pa se razstavljalcem iz dežele in drugih mest prihrani dra-

goceni čas, preskrbi vse potrebščine tudi razstavni odbor. Stroški se zaračunajo po lastni ceni. Vsak prostor dobi tekočo številko ter vsaka tvrdka, oziroma razstavljalec, tvrdkino nadpisno tablo.

Vsi razstavni predmeti se morajo postaviti na razstavni prostor do 4. septembra na naslov razstavnega odbora, do 6. septembra pa morajo biti prostori popolnoma urejeni. Za dovoz in odvoz razstavnih predmetov mora skrbeti stranka sama. Na željo pa preskrbi to tudi razstavni odbor.

Razstavni prostori bodo ves čas razstave zastraženi pod nadzorstvom. Vsi razstavljeni predmeti bodo na stroške strank zavarovani proti požaru, na željo razstavljalca pa se zavarujejo tudi proti drugim nezgodam.

Razstavni odbor je prosil tudi za znižanje vožnje po železnici in znižanje tovornega tarifa za razstavno blago.

Izpolnjene prijavnice je doposlati najkasneje do 1. junija razstavnemu odboru »Pokrajinske obrtne razstave« v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 22, kjer se dobe vsa natančnejša pojasnila in navodila.

Vrtnarska razstava. Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru bo imela tudi poseben oddelek za vrtnarsko razstavo, ki bo prva te vrste v naši državi.

Prostori »Pokrajinske obrtne razstave«. Glavni oddelek »Pokrajinske obrtne razstave« bo nameščen v prostorih Götzove dvorane. Drugi del razstave bo razvrščen v vseh prostorih Narodnega doma, za pa-

viljone, vinske poizkušnje itd. pa bo odbor poizkušal dobiti vrt Dijaškega doma in dekleške meščanske šole.

Od odbora pooblaščenih tvrdke za dela «Pokrajinske obrtne razstave» so: Špedicijske posle je prevzela tvrdka «Orient», d. d. v Mariboru, mizarska dela Jože Volčič, Slovenska ul. 36, dekoracijska dela Blaž Jagodič, Aleksandrova cesta 10, in Franjo Ambrožič, Grajska ul. št. 2. Za slikanje razstavnih prostorov in predmetov je pooblaščen fotograf Vladimir Vašič v Gosposki ulici. Oglase za razstavniki katalog sprejema anončni zavod Ivo Sušnik, Slovenska ulica. Vse razstavljalce opozarjamo, naj se poslužujejo izključno le imenovanih tvrdk, ki so stavile najugodnejše ponudbe.

Obrtniki! Udeležite se polnoštevno «Pokrajinske obrtne razstave», ki je namenjena v prvi vrsti obrtnikom. Na razstavi se bo pokazala naša zmožnost in neodvisnost od inozemstva!

OBRTNA RAZSTAVA V CELJU.

Prireditel celjske obrtne razstave je bila sklenjena že lani. Vršila se po vodom 30letnice obstoja občaslovenskega obrtnega društva v Celju, ki si je pridobilo za strokovno organizacijo slovenskega obrtništva na Štajerskem in za njegov gnotni napredek neveljivih zaslug.

Obrtna razstava v Celju se vrši od 12. do 22. avgusta t. l., in sicer v vseh prostorih mestne osnovne šole v Celju, kjer je na razpolago skupno 5870 kvadratnih metrov razstavnega prostora.

Udeležba na tej razstavi ni omejena samo na celjsko okrožje, marveč se je kot razstavljalec lahko udeleži vsak obrtnik, industrialec ali trgovec iz naše države. Po dosedanjem načrtu bo obsegala sledeče skupine obrtov: a) gradbeno, b) kovinarsko, c) usnjarsko, d) oblačilno, e) lesno, f) živilsko in g) domačo obrt, in sicer razen izdelkov tudi pripadajoče skupine orodja. Poleg tega bo obstojal samostojen industrijski, trgovski in kmetijski oddelek.

Pripravljalna dela vodi Razstavni odbor v Celju. Prijavni rok, ki je bil prvotno določen do 1. maja 1922., se je podaljšal. Cene razstavnih prostorov variirajo po legi od 20 do 50 dinarjev za kvadratni meter.

Za razstavo vlada med gospodarstveniki krogi v vsej Sloveniji veliko zanimanje in bo razstava gotovo v polni meri izpolnila pričakovanja prirediteljev. Obrtniki, udeležite se polnoštevno te razstave!

o Zborovanje obrtnikov in trgovcev v Šoštanj. V Šoštanju se je vršilo 23. aprila zborovanje obrtnikov in trgovcev šoštanjskega okraja. Obravnave so se razne obrtniške zadeve in je bilo sprejetih in poslanih vladi enajst resolucij, ki zahtevajo na primer, da se državne nabave razpisujejo tako, da se jih lahko udeležijo tudi mali obrtniki; prost delovni čas za obrtnike, povzdigo izobrazbe obrtništva, enotno socialno oskrbo itd. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano.

Gospodarstvo

Vrednost našega denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 16. t. m.: 100 lir za 360 dinarjev, en dolar za 65 in pol do 67 in pol dinarja, 100 avstrijskih kron za okoli 70 par, 100 nemških mark za okoli 24 dinarjev, 100 madžarskih kron za okoli 9 dinarjev, 100 češkoslovaških kron za okoli 132 dinarjev.

Žitne cene kažejo v zadnjem času lahno padanje. V Vojvodini in na Hrvaškem se je pretečni teden

tržila pšenica po 1550 do 1620 K z vtovorne postaje. Koruza se je ponujala in tržila v Zagrebu po 1200 do 1320 K, podrugod se je tržila mnogo ceneje. Slavonski oves se je ponujal po 1150 K s postaje. Moka št. 0 se je plačevala po 24 K z vtovorne postaje. Otrobi so se tržili po 800 K z vtovorne postaje. Po jugoslovanski moki zelo povprašujejo avstrijski in češkoslovaški kupci.

Mariborski sej (dne 9. t. m.). Prignalo se je: 7 bikov, 4 konji, 153 volov, 445 krav, 10 telet in 1 koza, skupaj 620 komadov. Cene za 1 kg žive teže: debeli voli 35 do 40 K, poldebeli voli 28 do 34 K, plemenski voli 28 do 38 K, biki za klanje 26 do 33.50 K, plemenske krave 20 do 26 K, krave za klobasarje 15 do 18 K, molzne krave 22 do 37 K, breje krave 22 do 37 K, mlada živina 24 do 33.50 K. — **Mesne cene:** volovsko meso I. in II. vrste 56 do 60 K, bikovsko in kravje meso 56 do 60 K, teletina I. vrste 60 K, II. vrste 56 K, sveža svinjina 80 do 88 kron.

Cene na zagrebškem živilskem sejmu dne 13. maja so bile sledeče: Sremske debele svinje 83 do 85, voli II. vrste 36 do 42, III. vrste 28 do 32, krave 36 do 42, slabše 28 do 32, teleta pa 40 do 46 kron za kilogram žive teže.

Cene vinu so v okiško-plješeviških vinskih gorah (Dalmacija) po 4 in pol do 8 dinarjev in v hrvaškem Zagorju po 3 in pol do 6 in pol dinarja za liter.

Stanje žitnih posevkov v Vojvodini. Kakor je znano, imenujejo Vojvodino žitnico naše države, to pa zato, ker se tam seje največ žita in je torej žitna letina v Vojvodini merodajna za letino v državi. Kakor sedaj poročajo iz raznih krajev Vojvodine, je stanje posevkov v Vojvodini v splošnem povoljno. V Novem Sadu je stanje posevkov mnogo boljše, nego lani. Dobro kaže v Subotici, v Pančevu, v Starem Bečeju, le iz Sombora poročajo, da se pšenica slabo razvija in da je vsled slabega vremena malo koruze posejane. Da bi le prišlo lepo vreme, pa bomo imeli v celi Jugoslaviji dobro letino. Lepo toplo vreme bi še vse popravilo.

Zborovanje dolenskih in brežinskih vinogradnikov v Brežicah se je vršilo 6. t. m. Sklenilo se je ustanoviti v Brežicah vinarsko društvo za brežinski in krški okraj in je bil tudi izvoljen pripravljalni odbor. Sklenilo se je tudi, da se bizeljski, dolenski in belokranjski vinogradniki skupno udeležijo velesejma. Upamo, da bo lepo uspelo zborovanje prva kal za gospodarski procvit na njem zastopane vinogradništva.

Stanje naših vinogradov. Mraz je našim vinogradom ponekod precej škodoval. Kakor poročajo iz Hrvatske, tam mraz ni napravil škode in vinogradniki upajo celo na dobro letino, samo da bi nastopilo čimprej lepo in toplo vreme.

Izvoz naše živine. Od izvoza živine v Italijo naši kmetje mnogo zaslužijo, ker se živina v Italiji prodaja po zelo visokih cenah. Vendar pa izredno velik izvoz na drugi strani ni koristen, ker je šla vsa najboljša živina iz države ter imamo doma sedaj skoro le slabo in staro živino. Zaradi močnega izvoza cene naši živini še vedno naraščajo in so že presegle svetovne cene sedaj, ko se je obenem tudi vrednost našega denarja precej popravila. To bo imelo za vzrok, da bo izvoz živine začel padati. Italijanskih kupcev je že vedno manj k nam, ker so jim postale cene naši živini že previsoke. Saj bi bilo že potrebno, da preneha izvoz živine v taki meri, kot se je vršil do-

slej, ker bo sicer začela živinoreja propadati, ker gre najboljša in za pleme najposobnejša živina iz države.

Poljedelske zbornice. Kmetijsko ministrstvo je izročilo poljedelskim zadrugam zakonski načrt o osnovanju poljedelskih zbornic. Ministrstvo prosi, da zadruga načrt pregledajo in eventuelno stavijo svoje pripombe ter ga naj potem čimprej vrnejo na ministrstvo.

Prvo zajčjerejsko društvo za Slovenijo v Mariboru priredi 5. in 6. avgusta letošnjega leta v gostilni Halbwidl v Mariboru veliko razstavo zajcev. Razstava bo prirejena tako, da pokaže veliko gospodarsko vrednost zajčjereje z ozirom na porabo mesa kakor tudi kožuhovine.

Razstava vina in grozdja v Beogradu. Letos se bo vršila v Beogradu velika razstava vina in grozdja.

Državno vinarsko nadzorništvo za bivšo Kranjsko v Novem mestu se je opustilo. Posle vinarskega nadzornika so prevzeli okrajni ekonomski uradniki pri okrajnih glavarstvih. Na te se je obračati v zadevah, ki se tičejo državnih trtnic in vinogradništva v posameznih okrajih. Bivši vinarski nadzornik g. B. Skalicky je prevzel vodstvo državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu in je strankam v strokovnih zadevah tudi še nadalje na razpolago.

Zagrebski veliki sej se odprl dne 3. junija. Doslej se je za ta sejem priglasilo že nad 1000 razstavljalcev.

Padanje cen špecerijskega blaga v Zagrebu. Kakor poročajo iz Zagreba, se po trgovinah že dalje časa opaža lahno padanje cen špecerijskega blaga. Pravijo, da trgovci zelo ponujajo špecerijsko blago, ker se bojijo, da bodo morali kesneje še ceneje prodajati, če se valuta še bolj popravi.

Naše zunanje posojilo še ni sklenjeno. Doslej se je pogajala vlada o posojilu, ki ga je ponujala Blerova skupina iz Amerike. Kakor pa poročajo, se je začela vlada sedaj pogajati za posojilo neke druge ameriške skupine. Baje so pogoji te ponudbe mnogo povoljniji za nas.

Češki sladkor dražji nego ameriški. Kakor poročajo iz Trsta, dela tamkaj ameriški sladkor hudo konkurenco češkoslovaškemu, ker je ta mnogo dražji od ameriškega.

Beleške

Slovenski republikanci pogoreli. Za preteklo nedeljo sta bila sklicana v Grabah pri Središču dva shoda. Dr. Novačan je sklical shod republikancev, poslanec Mrmolja pa shod Samostojne kmetijske stranke. Seveda je vladalo med ljudstvom živahno zanimanje. Na shod so prišli somišljeniki vseh strank v zelo obilnem številu. Ko je govoril poslanec Mrmolja, je dr. Novačan ves čas delal medklace, dokler mu Mrmolja ni zaklical, da je svojčas sam hotel kandidirati na programu tiste stranke, ki jo sedaj blati. Ko je Mrmolja končal, je začel svoj shod Novačan. Med zborovalci pa je nastal takoj silen hrušč, ker se niso mogli zedinili glede predsednika. Vladni komisar je zborovanje za četrte ure prekinil, ker se pa tudi potem niso zedinili, je moral shod razpustiti, ne da bi bil dr. Novačan sploh prišel do besede. Tako so republikanci za enkrat pogoreli.

Šustersičijanci se zopet gibljejo. Kakor poroča ljubljanski «Slovenec», glasilo klerikalne stranke, so imeli Šustersičijanci pristaši te dni v Ljubljani v gostilni pri «Levu» zaupen shod, ki so se ga udeležili med

drugimi znani advokat dr. Pegan, trgovec Volta in župnika Piber in Oblak. «Slovenec» pravi, da so bila posvetovanja tajna in ne ve nič kaj poročati o njih. No, mi pa pravimo, da vrana vrani ne izključe oči.

Največja nesreča za narod je klerikalizem. Naš narod je še na nizki stopnji kulture; zato ni čudno, če klerikalna stranka uspeva s tem, da z gnusnim zlorabljanjem naukov katoliške cerkve vzdržuje svojo moč med preprostimi vernimi ljudmi, ki vsled nevednosti često ne morejo razlikovati med pravo vero in farovski «vero». Ker se pa klerikalci zavedajo, da se z babjeverstvom in s popačeno vero trajno ne morejo vzdržati, se poslužujejo tudi drugih sredstev. Današnje klerikalno časopisje v tem oziru ni prav nič zbirčno. Nasprotniku ne pripoznajo nikdar nič dobrega. Ker jim je naša država napoti, kričijo vedno le o tem, kar je slabega v državi, da bi prikrili vse dobro. Ljubljanski «Domoljub» in mariborska «Straža» razumeta od vseh klerikalnih listov najbolj ta nagnusni posel. Zato imata ta dva lista največ «zaslug» za podivjanje ljudi. Uspehe vidimo med Orli in klerikalno mladino, ki je podivjana, da je človeka res strah, kam bo prijadral naš narod.

Nove stranke imajo uspeh? Vse naše nove stranke se bahajo, da imajo uspeh in da pridobivajo vedno več pristašev. Zlasti Novačanovo glasilo «Naša vas» trdi to o novi republikanski stranki. Verjamemo, da ima nekaj uspeha. V tej stranki se bodo zbirali elementi, ki niso bili doslej strankarsko opredeljeni in ki so bili za časa Avstrije celi ali napolnemškutarji ter za časa vojne natanjali avstrijskim oblastem «veleizdajalce», med slednjimi tudi nekdanjega Novačana, ki pa je danes svoje nazore premenjal. Nadalje se zbirajo v tej stranki tudi vsi principijelni nezadovoljniki, katerim bi ne bilo niti prav, če bi jim leteli pečeni golobi v usta. Končno so v tej stranki tudi ljudje, ki radi stavijo v loterijo, ker se radi sami sebe varajo po izreku: «Sicer vem, da ne bom zadel, toda prijetno je tisto čakanje...» K tem slednjim je prištevati še razne pustolovce in romantike, to je take, ki ljubijo čudežne dogodke in čudežne stvari. Med romantike je prištevati tudi dr. Novačana samega. Domovine nam dr. Novačan s svojim beganjem ne bo rešil.

Novosti

Pri kraljevi poroki bo med drugimi drugoval tudi vojvoda Vorški, tretji sin angleškega kralja.

Španskega kralja bo zastopal pri poroki našega kralja španski prestolonaslednik Alfonso.

Princeza Elizabeta, soproga grškega prestolonaslednika in sestra naše bodoče kraljice, ima legar (tifus). Pričakuje se, da jo obiščejo starši, rumunski kralj Ferdinand in kraljica Marija.

Ministrski predsednik na odihu. Ministrski predsednik g. Pašić je odpotoval na nekaj dni odmora v kopališče Ilidže pri Sarajevu. Gospod Pašić se ravna v kopališču strogo po zdravniških predpisih in se ne bo spuščal v politične razgovore.

Ljubljanska «Glasbena Matica», največje in najboljše slovensko pevsko društvo, prireja koncerte po našem jugu. Povsod, kjer je dosedaj še nastopila, je žela navdušeno odobravanje in iskreno priznanje.

Čestitke kralju. Društvo «Kompas» v Zagrebu izda knjigo, kjer bodo vse čestitke kralju in kraljici z

vsemi podpisi. Na dan poroke jo društvo izroči kralju.

*** Vojaški dopusti.** Dne 11. t. m. se je v Beogradu sestal odbor za proučevanje zakona za obvezne vojaške dopuste. Demokratski in kmetijski poslanci so stavili predlog, da mora vsak vojak, ki služi v kadru, na štiri mesece službe dobiti 15 dni dopusta, ne všteti potnih dni, in prosto vožnjo. Odbor je sklenil delovati na to, da se zakon čimprej uvede. Na Francoskem ga že imajo in je pokazala izkušnja prav lepe uspehe.

*** Vrnitev naših ljudi iz Rusije.** Na posredovanje člana naše delegacije v Genovi, prof. D. Ilića, je izdal Čičerin ukaz vsem ruskim oblastem v Moskvi, da dovolijo takojšnjo vrnitev v domovino našim ljudem, in sicer po seznamu, kakor ga je predložil gospod Ilić predsedniku ruske delegacije.

*** Trpljenje narodnozavedne duhovščine na Koroškem.** Iz Pliberka nam pišejo: Na slovenskem Koroškem imamo štiri vrste duhovnikov: narodnozavedne in neustrašene, potem plašljivce, odpadnike in prave Nemce. Zlasti narodnozavedni duhovniki, včasih pa tudi plašljivci, ki se Nemcem v vsem podajo, morajo prenašati mnogo gorja, ki jim ga prizadevajo nemške oblasti in Heimatsdienst. Sedaj hočejo pregnati slovenskega kaplana iz Šmihela pri Pliberku, dasiravno je ta miroljuben. Vsilili bi radi v Šmihelu nemškega duhovnika, kakor so to že napravili v mnogih krajih, dasi ljudje večinoma ne razumejo nemško. Slovenski duhovniki so vedno v nevarnosti, da jih napadejo podivjani nemčurji. Tako se godi slovenskim duhovnikom kakor sploh vsem Slovencem na Koroškem, dočim uživajo Nemci v Jugoslaviji vse pravice. Zakaj Jugoslavija ne zagrozi Avstriji, da bo postopala enako s svojimi Nemci, kot postopa Avstrija s Slovenci? Kakšen hrup bi bil v Avstriji, ko bi vzeli v Jugoslaviji Nemcem šole, za nas koroške Slovence, ki nimamo svojih šol, pa se ne zmeni nihče. Zdi se, kakor da so v Jugoslaviji pozabili na nas pregnane in zatirane koroške Slovence.

*** Šestdesetletnica «Slovanske čitalnice» v Mariboru.** V nedeljo 14. t. m. se je vršila v Mariboru proslava 60letnice najstarejšega slovenskega kulturnega društva v Mariboru. Proslavo je otvoril sestanek odposlancev Zveze kulturnih društev. Popoldne se je vršila v Narodnem gledališču svečana predstava opere «Prodana nevesta». Občinstvo je napolnilo gledališče do zadnjega kotička.

*** Največja mesta v Jugoslaviji** so po vrsti: Beograd, Zagreb, Subotica, Sarajevo, Novi Sad in Ljubljana.

*** Sneg.** Minulo nedeljo je po raznih krajih Slovenije še snežilo. Tako je zapadlo precej snega po Pohorju. Tudi po gorah na Gorenjskem je nasulo mnogo tega belega gosta. Celo v dolini je ponekod močno snežilo. V Begunjah na Gorenjskem so bili že tako preplašeni, da so drobnico, ki so jo zgodaj zjutraj gnali na pašo, rano popoldne zopet spravili domov. Sneg pa je seveda kmalu ponehal in če nas vsa znamenja ne varajo, se prične zdaj vendar enkrat toplo pomladansko vreme.

*** Izprememba poštne zveze.** S 1. t. m. je prenehala poštna zveza med Motnikom in Vranskim in se vpeljala poštna zveza med Motnikom in Kamnikom.

*** Moč teme.** Pod tem naslovom smo zadnjič objavili članek in omenili, da se je Marija Zrebelj v Hrastniku sama zažgala. Medtem so nekateri listi začeli slikati dogodek kot slučaj nesreče. Na podlagi ponov-

nih zanesljivih poročil še enkrat ponavljamo, da se je omenjena res sama zapalila. Če bi ta ali oni rad to temo zakril s plaščem pozabljenja in natvezel javnosti bajko o nesreči, nas pač nič ne briga. Slučaj je sicer žalosten, toda resnicoljubnost nam ne dopušča, da bi ga kakorkoli olepševali.

*** «Orel» se je repenčil.** V neki celjski gostilni je «Orel» Žovlje tako vneto udrihal po naši državi in jo blatil, da so ga vtaknili z nekaterimi tovariši vred pod ključ. Zagovarjati se bo moral pred sodiščem. Klerikalci gotovo poreko, da je njihova ovčica nedolžna žrtev tega vražjega centralizma! No, dober tek!

*** 400 tisoč dinarjev** je pri žrebanju državne razredne loterije v ponedeljek dne 8. t. m. zadela številka 999.026, in sicer je bil tisti srečnejši neki beograjski pivovarniški delavec.

*** «Kolo jugoslovanskih sester»** sporoča, da se rok za izplačevanje dobitkov podaljša do dne 31. maja. Drugi glavni dobitki še ni dvignjen in sploh še ne polovica dobitkov. Žrebalni listi so v izložbenem oknu Obrtne banke v Zvezdi v Ljubljani, kjer se tudi izplačujejo dobitki.

*** Dve novi lekarni.** Ministrstvo za narodno zdravje je podelilo lekarniško koncesijo mag. pharm. Lovru Juršetu v Podčetrtku in mag. pharm. Ivanu Karmeluttiju v Cerknici pri Rakeku.

*** Za gladojoče v Rusiji.** V nedeljo dne 7. maja so priredili v Mariboru «Ruski dan» in zbirali za gladojoče v Rusiji. Nabralo se je 28 tisoč kron.

*** Prve češnje.** V Zagrebu so že bile naprodaj prve češnje po 350 K za kilogram. Ker jih tako «poceni» ni hotel nihče kupovati, so prodajalci popustili in jih dajali po 200 kron in po 150 kron za kilogram. No, cena je še vedno taka, da si človek premisli, predno kupi.

*** Mednarodna razstava psov.** «Klub ljubiteljev ptičarjev» priredi v prostorih ljubljanskega vzorčnega sejmišča mednarodno razstavo psov vseh pasem. Prične se 4. junija ob 9. uri popoldne, konča pa 10. junija ob 5. uri popoldne. Prijave je poslati gospodu R. Hribarju, Ljubljana, Zaloška cesta 14. Tam se dobe tudi pojasnila.

*** Nesreča ali naravna smrt?** Alojz Belšak iz Ptuja je bil zaposlen kot delavec pri gradnji poslopja Jadranske banke v Zagrebu. 15. t. m. je delal v eni kleti poslopja, napolnjeni vsled dežja z vodo. Okoli 11. ure je dejal svojemu tovarišu, da si gre prižgati cigareto. Šel je čez deske preko druge kleti, da bi prišel ven, pa se ni več vrnil. Nekateri delavci, ki so kmalu prišli k tej drugi kleti, so ga naenkrat našli ležečega nepremično v nezvesti na dnu kleti. Začeli so ga hitro polivati z vodo, toda Belšak se ni več zavedel in je umrl. Imel je samo na čelu malo rano. Zato se ne ve, ali se je ponesrečil, ali pa ga je zadela kap.

*** Nesreča z avtomobilom v Jelševci.** Avto, ki vozi na progi Ljubljana-Celje, je zadel 12. t. m. v Jelševci pri Trojanah ob mimovozeči s hlodi naložen voz. V vozu vpreženima konjema je polomil avto nogo, da so se morale živali pobiti. Tudi avto je zadobil poškodbe. Konji in voz so bili last posestnika Alojzija Groharja iz Št. Gotarda. Celotna škoda znaša približno 150 tisoč kron. Človeških žrtev ni bilo.

*** Čisto po albansko.** V Tirani (Albanija) je bil zaradi težkega zločina obsojen na vislice veleposestnik Hamdibeg Toptani, ki pa živi — na Dunaju. Albanska vlada mu je naznanila obsodbo in ga pozvala, naj pride v desetih dneh domov, da ga

obesijo, sicer mu uničijo in zažgo vse premoženje. No, po našem mnenju bo obsojenec Albaniji, slavni vladi, vislicam in prijaznemu väbilu skoraj gotovo pokazal fige in ostal na varnem tam, kjer je.

*** Parček pa tak.** Neka učiteljica nekje na Dolenjskem je pisala župniku, ki ji je vseh, tole pismo: «Castiti gospod župnik! Pridite me gotovo obiskat, da se bodeva spet enkrat pozabavala! Zakaj vas ni tako dolgo?» Pismo je kot uradno in poštne prosto naslovljeno na neko šolsko vodstvo. Toliko obzira bi pa že lahko imeli fajmoštri in klerikalne učiteljice, da za svoje ljubezensko dopisovanje plačajo znamke sami!

*** Slepáček beži.** Maks Gantar iz Žirov je za precejšnje zneske ogoljufal par tvrdk v Jugoslaviji in jo nato popihal čez mejo.

*** Nasilje in umor.** Na Gorenjskem, blizu Žirovnice, je nekdo zlorabil 13letno Tonico Kovačevó, jo oropal in umoril. Ker je opis storilca znan, je upati, da ga kmalu doseže roka pravice.

*** Če ima človek smolo.** Pekova žena Helena Starič iz Ljubljane si je pred nekaj tedni zlomila desno nogo. Te dni se je šla kopat k «Slo-nu» v parno kopel, pa se ji je izpodrnilo — in nesreča je hotela, da si je zopet zlomila desno nogo.

*** Nečloveška mati.** Dne 30. aprila je v Savodnjah povila Frančiška Mezek dete moškega spola. Ko je dete zaspalo, mu je kruta mati z britvijo prerezala vrat in ga zakopala v domači kleti. Zdaj je prišlo zločinsko dejanje na dan. Izkopali so otroka, ki je imel sedem centimetrov dolgo globoko rano na vratu.

*** Bal se je.** V neko ljubljansko pekarijo je prinesel te dni neznan možki menjat tisočdinarski bankovec. Prodajalka, ki ni imela pri rokah dovolj drobiža, je šla k gospodarju, da ji zmenja bankovec. Ko pa se je vrnila, ni bilo o neznanem moškem ne duha ne sluha. Skoraj gotovo se je zbal in jo zato odkuril ter lepó pustil prodajalki štiri tisoč kron.

*** Tri leta zopora** je prisodilo okrožno sodišče delavcu Matiji Matetu iz Kroga v Prekmurju zaradi žaljenja Veličanstva

*** Goljufiv nastavljenec.** Pri prekaževalcu Vaclavu Ledineku je bil od novembra 1921. uslužben kot potnik trgovec Ivan Lederhas iz Pobrežja pri Mariboru. Svojega gospodarja je ogoljufal za 6878 kron. Sodišče mu je prisodilo en mesec ječe.

Iz raznih krajev

*** V Begunje pri Lescah** je prišel minister dr. Gregor Žerjav, da se nekoliko okrepi v svežem gorenjskem zraku. Po mnenju zdravnika se ministrovo zdravje kmalu toliko utrdi, da bo mogel zopet prevzeti svoje posle.

*** V Ponikvah pri Velikih Laščah** je pri igranju padel Anton Škulj in si je zlomil levo roko.

*** Na Dobrovi pri Litiji** je sedel doma na oknu rudarjev sin Stanko Vitovicki. Nenadoma je izgubil ravnotežje in je padel z drugega nadstropja na tla. Pri padcu si je na dveh mestih zlomil levo nogo in je dobil tudi nevarne notranje poškodbe.

*** Pri Pogoniku blizu Litije** so potegnili iz Save truplo neznanega moškega. Utopljenec je bil oblečen v zeleno letno vojaško bluzo in enake hlače.

*** Na Vevčah** je pri skoku z voza tako nerodno padel posestnik Leopold Oman, da si je zlomil levo nogo.

*** Na Dovjem na Gorenjskem** vzi-

narodnega mučenika kmeta Brenceta okrajni odbor Samostojne kmetijske stranke za radovljiški okraj. Kakor znano, je Brencé padel kot nedolžna žrtev avstrijske krvooločnosti. Ob priliki odkritja spominske plošče se vrši narodna slavnost. Dan še ni določen.

*** V Gornjem Logatcu** je umrl posestnik in trgovec gospod Rudolf Puppis. Bil je naroden in vedno odločen napreden mož. Blag mu spomin!

*** V Šempetru pri Novem mestu** je umrl gostilničar Jožef Bojanc. N. v m. p.!

*** V Palovčah pri Kamniku** je nesla na glavi škař vode dekla Marija Golob. Med potjo se je zadela ob kamen, padla in si zvila desno nogo.

*** V Brišah pri Litiji** je hotel o priliki nekega ženitovanja posestnik Alojzij Razpotnik s strelom iz puške proslaviti prihod svatov. Komaj pa je sprožil, se je cev razletela in naboj je Razpotniku hudo razmesaril levo roko.

*** V Zagorju ob Savi** se je te dni ustrelil Lojze Zajc, orožnik tamkajšnje postaje. Bil je star šele 23 let in v kraju splošno priljubljen.

*** V Zavoglu** so potegnili iz Ljubljane neznano utopljenko, kakih 30 let staro, ki je morala že najmanj mesec dni ležati v vodi. Pokopali so jo pri Sv. Lenartu.

*** V Rihemberku na Goriškem** je umrl visokošolec Viktor Čebzon. Lahka mu zemljica!

*** V Trbovljah** se je te dni z velikimi slovesnostmi in ob ogromni udeležbi prebivalstva vršil pogreb ponesrečenih rudarjev, o katerih smo poročali v zadnji številki. Ob odprtem grobu so se pevci poslovlili z žalostinko in godba je otožno zaigrala v slovo. V imenu Zveze rudarjev je govoril g. Rafaneti. Njegov govor je tako pičil navzočega župnika, da je tudi on povzel besedo. Tako je malo manjkalo, da se ni iz žalnih nagrobnih govorov razvil na grobu ponesrečenih političen shod. Nam se vsekakor zdi, da v nobenem oziru ni na mestu politična nestrpnost tam, kjer ima besedo smrt. S takimi nastopi krepi duhovščina sirovost, vere pa prav gotovo ne.

*** V Hrastniku** je umrl čevljarški mojster gospod Karel Zupančič. N. v m. p.!

*** V Pecinjah pri Ptuj** je zakonska Zelenko ubila svojega moža. Mož je bil pijanec in je ženo vedno mučil, kadar je prišel pijan domov. Da napravi enkrat konec takemu življenju, je žena te dni počakala moža, ki se je zopet pijan prizibal domov, in mu je s sekiro razbila glavo. Obležal je na mestu mrtev, ženo pa so prišli orožniki in jo izročili sodišču.

*** V Bodoncih v Prekmurju** so našli v nekem studentu mrtvega Mihaela Gumilarja, delavca iz Radovca. Studenec se nahaja v gozdu in na nekem težko dostopnem kraju. Zato je čudno, kako je Gumilar prišel tja, in je sploh vsa neznoda doslej še zagonetna.

Po svetu

Prebivalstvo Italije. V Italiji, v njenih predvojnih mejah, je 37 milijonov, 270 tisoč 493 prebivalcev. Nasproti letu 1911. se je prebivalstvo pomnožilo za 7 in pol odst. Ker doma ne morejo živeti, se morajo pač izseljevati, zlasti v Ameriko.

Pred povišanjem železniških tarif v Avstriji in Nemčiji. Kakor poročajo z Dunaja, se bo s 1. junijem povišala v Avstriji železniška tarifa za osební in blagovni promet. — Ravno tako se namerava ponovno povišati dne 1. junija blagovna železniška tarifa v Nemčiji, in sicer za 20 odst.

Zanimivosti

PETNAJST LET MED DIVJAKI.

Angležinja Beatrice Grimshaw si je pred časom vtepla v glavo, da bi spoznala življenje divjakov. Sklenila je, da pojde med nje in da bo živela pri njih. Sklep je tudi izvršila in je petnajst let živela na Novi Gvineji. Nedavno se je vrnila domov na Angleško, a pravi, da pojde raje nazaj med divjake.

Kakor pripoveduje, je tekom teh 15 let živela večinoma po krajih, ki jih pred njo še ni prestopila noga bellega človeka. V tistih krajih je še močno v navadi ljudožrstvo. Domačini, zamorci, takozvani Papuani, sploh ne vidijo nič posebno hudega v tem, če kdo vzame življenje človeku in ga potem pojé. Celo angleške oblasti — Nova Gvineja je namreč, vsaj deloma, angleška kolonija — si ne vedo pomagati drugače, nego da mirno puste domačinom njihov običaj. S kaznijo nastopijo le v slučaju, če Papuani pojedó kakega belokožca. Gospodična Grimshaw pravi, da se je ljudožrstva tako privadila, da se ji zdi to nekaj čisto naravnega. Celo recepte pozna, po katerih se da najokusneje pripraviti človeško meso. V notranjosti pokrajine imajo Papuanci v skalo vsékano zelo dolgo peč, kjer pečejo človeško meso. Kadar se spopadejo prebivalci dveh sosednjih vasi in se jim posreči v boju dobiti ujetnikov, postanejo te žrtve popolna last one bojne skupine, ki jih je ugrabila. Po boju sledi mučenje: včasih iztaknejo ujetnikom oči in jih potem žive spečejo; včasih jim stolčejo kosti, da je potlej meso bolj mehko; včasih pa jih tudi milostno zakoljejo in šele potlej pripravijo nadalje.

Pri vsem tem je čudno, da so ti divjaki v mirnih odnosih čisto dostojni in obzirni ljudje. Čudno je tudi, da najnižji in najrevnejši med njimi ne jedó ljudi, iz česar bi se dalo sklepati, da so med Papuanci samo »boljši« ljudje — ljudožrci.

Zakaj pa si tako radi privoščijo človeško meso, tega Papuanci belokožcu pod nobenim pogojem ne povedo. Gospodična Grimshaw misli, da jim je pač človeško meso najbolj všeč in tudi najlaglje pridejo do njega. Kajti mož na primer sme ubiti ženo in jo pojesti, kadarkoli se mu poljubi.

Zelo razvito je med njimi čarovništvo. Celo posebno »visoko šolo« imajo za čarovnijo. Pouk traja celi dve leti. Med »čarovniki« se dobe ljudje, ki nosijo strupene kače v lašéh. Kače so seveda dresirane (ukrošene) tako, da svojega gospodarja prav dobro poznajo. Celo tako dobro jih znajo »čarovniki« izvežbati, da kača piči ravno človeka, ki ga oni hočejo. To store na ta način, da pripravijo kačo do tega, da se razsrdi ob pogledu na gotov predmet, ki ga nosi dotičnik. Ko tedaj kača zagleda ono priskutno reč, se jezna zažene v dotičnega človeka in ga piči. Sicer se pečajo »čarovniki« s klicanjem duhov in z drugo takoropotijo, ki je seveda zavedna sleparija in računa vedno na duševno omejenost tistega, ki jo veruje.

Ženska je pri teh divjakih brez veljave in brez pravic. Opravljati mora najtežja in najhujša dela, za plačilo pa jo mož lahko spravi s sveta, kadar se mu poljubi. Tudi močiti se ne sme po svoji volji, temveč tako, kakor hočejo roditelji. Ona pri tem sploh nima nobene besede. Kadar je dekle dozorelo, ga dajo starši kakemu moškemu, ki jim mora dhati v zameno gotovo število — svinj, pa je močitev pri kraju.

Čudno, kajne? Je pač tako, da smo različni ljudje na svetu. Angle-

ški gospodični Beatrice so pa Papuanci tako všeč, da se vrne zopet k njim. No, mi ji radevolje želimo vse najboljše.

ČUDEN OTOK.

V Tihem morju se nahaja otok, čigar površina meri komaj 50 kvadratnih metrov. Dviga se povprečno le tri do štiri metre nad morjem, najvišja lega pa znaša devetnajst metrov na zahodnem in petnajst metrov na vzhodnem delu. Imenuje se Clipperton Island in še do danes se ne ve, čigav je. Izza leta 1850. sta se prerekli med seboj zaradi otočiča Francija in Mehika. Mehika ga je hotela imeti zase, v imenu Francije ga je pa omenjenega leta zasedel kapitan de Kerveguen. Ker ni hotela popustiti ne ena ne druga država, sta se naposled ujediniili tako, da naj bi italijanski kralj razsodil, čigav naj bo končno Clipperton Island. Predno pa je prišlo do te razsodbe, je izbruhnila svetovna vojna, ki je spravila na površje tako množino važnih in nujnih vprašanj, da mora Clipperton Island za enkrat počakati ugodnejših časov.

Zanimiv je otok zato, ker ni najti na njem sledov človeških prebivalcev, pač pa biva na njem na milijone raznovrstnih ptičev, tako da je otok pokrit večidel samo s ptičjim blatom. Potemtakem je otok samnasebi pravzaprav brez pomena. Važen je postal šele z otvoritvijo Panamskega prekopa, ki je našim »Amerikancem« gotovo dobro znan. Odslej bi lahko tvoril otok Clipperton Island važno postojanko na poti v Panamo. Francoska vlada tudi namerava tam ustanoviti premogovno postajo, zato se pa tudi že toliko let poteza zanj.

O SPAČKIH.

Otroku, ki pride kakorkoli nepravilno razvit na svet, pravimo spak ali spaček.

Pred časom je naš list poročal o sestrah-dvojčicah, ki sta umrli v Ameriki. Znani sta bili pod imenom »Sijamski dvojčici«. To ime izvira odtod, ker se je prvi znan slučaj, da sta bila dva otroka tako zraščena kakor omenjeni ženski, zgodil v Sijamu. Bila sta to dva brata, prav tako neločljiva, kakor omenjeni dve sestri. Oba sta se tudi oženila. Nekaj časa sta potovala po svetu in se po cirkusih kazala ljudem, ko pa sta se naveličala takega življenja, sta se naselila v Ameriki na neki farmi. Umrli sta leta 1874., stara 63 let. Eden je umrl dve uri prej nego drugi.

Razen sličnih slučajev se tudi pripeti, da otrok, ki pride na svet, v enem ali drugem slučaju ni popolnoma razvit. Včasih se rodi človek brez rok, brez nog, včasih manjka po eno oko ali uho in podobno.

Vse to imenujemo »igro narave«; kajti take izjemnosti in nenaravnosti se dogajajo tudi pri drugih vrstah živih bitij, ne samo pri človeku. Tako je na primer celo v slovenskem pregovoru znana »bela vrana«. To seveda ni morda samo prislovica, temveč se tudi res zgodi, da se izvali iz vranjega jajca bela ptica. Toda vsaka vrsta živih bitij ima v sebi nagon ohraniti lastno vrsto neizpremenjeno. Zato živali svoje mladice, ki kažejo znake, kakršni niso lastni dotični vrsti (na primer bela barva pri vranah!), največkrat ubijejo. Vsled tega nam je v živalskem svetu le redkokdaj mogoče opazovati izjemne pojave.

Saj še celo človek, ki je umstveno najvišje razvit, ne more zatreti v sebi nagona po ohranitvi lastne vrste, to

se pravi: zdrav človek se ne more zamisliti v možnost, da bi bili njegovi potomci drugačni nego je on sam. Če bi tega nagona ne bilo, bi si prav lahko predstavljali posebno vrsto ljudi, ki bi imeli, recimo — samo eno oko — ali kaj sličnega.

Poleg zgoraj navedenih spačkov so pri človeku razmeroma dokaj pogosti tudi kosmati ljudje. Iz šestnajstega stoletja imamo o takem človeku natančno in zgodovinsko dognano izporočilo. Takrat je živel na Francoskem v Parizu mož, ki je bil po vsem telesu kosmat. To se je zdelo vsem ljudem nekaj posebnega. Celo takratni francoski kralj Henrik drugi se je tako zanimal za tega čudaka, da ga je poklical k sebi na dvor. Kosmatinec se je tudi oženil in je vzel za ženo zdravo žensko, ki je bila pravilno razvita. Kljub temu pa so bili otroci kosmati po vsem obrazu in zadaj po sredi hrbta.

Da imajo tudi ženske včasih to smolo, da jim rastejo brki in brada, je znano, manj znano pa je mogoče dejstvo, da se dobe v vrsti spačkov tudi ljudje z repom. Tam, kjer končuje hrbtenica, raste pri takih ljudeh daljši ali krajši šop dlakastih las, ki tvorijo rep, podoben kozjemu.

Med spački zanimive so tudi ženske, ki imajo po troje in še več prsi. S to nadlogo so bile obremenjene tudi zgodovinsko znane ženske, na primer mati rimskega cesarja Aleksandra Severina, v novejšem času pa Ana Boleyn, poznejša žena angleškega kralja Henrika VIII.

POGREŠANI.

Pred vojno smo živeli v tuji državi, sami majhni, tuji in nepoznani, kot nekako peto kolo; zato smo tudi malo slišali o dejanju in nehanju ostalega sveta. Vojna, ki nas je raztepla za nekaj časa po svetu in spravila v stik z najrazličnejšimi ljudmi, nam je pa pokazala marsikaj novega, dobrega nekaj, slabega mnogo. V eno izmed takih vojnih razodetij spadajo tudi pogrešani ljudje. Vsakdo se gotovo še spominja seznamov izgub, kjer je pri tem ali onem imenu bila opazka »pogrešan«, to se pravi: izginil je, ne da bi kdo vedel, kako.

Kakor rečeno, smo mi izvedeli to šele med vojno, v resnici pa je že davno pred izbruhom svetovne vojne izginilo po svetu okrog dva tisoč ljudi na leto, o katerih ni mogel nihče reči nič drugega nego to, da jih ni več. Za vzgled naj omenimo samo en slučaj, ki utegne biti zanimiv zaradi svoje zagonetnosti.

Nek mlad Anglež iz Lancashierja se je poročil in je šel z ženo na ženitovanjsko potovanje na Irsko. Vozila sta se s parnikom. Nenadoma se je žena spomnila, da ima v kabini ročno torbico in je rekla možu, da gre ponjo.

«Glej, da se več ne prikažeš predme brez torbice,» ji je požugal mož, seveda v šali. Žena se je nasmehnila in je odvrnila tudi v šali:

«Saj se ne bom!»

Nato je odšla v kabino in je ni bilo več. Preiskali so vso ladjo, prebrskali so najskritejše kote, toda bilo je vse zastoj. Mladi mož je moral potovati brez žene, brez nje se je vrnil domov in nobeno poizvedovanje mu ni odkrilo niti najrahljejšega sledu o njej. Žena je bila — pogrešana!

O ZAKONU IN STAROSTI.

Še pred nedavnimi leti so imeli ženina, ki bi bil star nad 30 let, za starega. V Tolstega romanu »Ana Karenina« 32letni Levin ne more verjeti, da bi njega, starega človeka, mogla ljubiti mladostna Kiti. Nasprot-

no pa so danes ženini več nego petintridesetletni na dnevnem, a njih mlade neveste jih ne jemljejo prisiljene, ampak iz resnične ljubezni. Niti 45letni ženini danes nimajo vzroka dvomiti o iskreni ljubezni svojih mladih nevest.

Kaj pa pomeni to, da se danes mo-žijo in ženijo osebe tako neenakih starosti? Kaj so postali danes ljudje manj izbirčni ali ne poznajo ljubezni? Razlog je temu sledeči: ljudje nad 40 let stari, so danes drugačni, nego so bili včasih.

Tolstoj v »Vojni in miru« označuje grofa Rostova, ki mu je nekaj nad 40 let, kot starca, in njegovo mlajšo ženo naziva starko. V Napoleonski dobi se je starost torej začejala nekako okoli štiridesetega leta v življenju. Takrat so tudi dvanajstletne deklice, kakor krasna Nataša Rostova, že zahajale na plese in so dobivale ženitne ponudbe.

Predno ni Balzac napisal svojega »Tridesetletne«, se ni leposlovje nikdar bavilo z ženskami, ki so prestopile trideseto leto. Te so bile že odpravljene in so mogle v romanu igrati kvečjemu vloge postarnih matron.

Še pred osemdesetimi leti so se možile deklice povprečno v starosti šestnajstih, osemnajstih let, in smatrali so jih za dovolj razumne in modre, da bodo lahko samostojno gospodinje in bile matere. Ako deklica ni bila omožena pred svojim 20. rojstnim dnevem, je bila njena omožitev že na tehtnici, a petindvajsetletno dekle so smatrali za staro devico. Mladenci so se takrat ženili povprečno med 24. in 26. letom.

Danes smatrajo starši šestnajsetletno dekle za popolno dete, in ono je v resnici dete, kolikor se tiče razumnosti in samostojnosti. Le malo deklet se moži v tej starosti, in če kateri starši vendar oddajo tako mlado hčerko, se smatra to za skoro neverjeten dogodek. O 25letnem dekletu ne pravi dandanes nihče, da je stara devica. A če se hoče danes oženiti 24leten mladenič, pravi marsikdo, da v tej starosti mladenič še nima pravega razuma za ženitev.

Včasih srečate elegantnega gospoda z majhno deklico. Mislite si: »Kako dober oče! Gre pač s hčerko na izprehod.« — A naenkrat zaslišite iz dekličinih ust besede: »Ti, dedek, poslušaj...« — In drugič vidite v kupeju tik nemirnega dečka sedeti damo, glede katere ste dolgo v dvomu, ali jo naj smatrate za njegovo mamico ali babico. Na koncu pa zveste, da je to vendarle babica.

Ti današnji dedki niso pravi dedki, in današnje babice niso prave babice, kakor se je o njih pisalo v knjigah. Tisti pravi dedki so bili zgrbljeni, raskavi, roke so se jim tresle, — ali ti današnji dedki in babice so videti kakor izstriženi iz poslednjega modnega lista, tekajo kakor zajci, zlomek jih nosi celo po gorah. Skratka, ti »starci« in »starke« niti še ne mislijo na to, da bi se zaprli z vnučki v otroško sobo ter se ne brigali več za svet.

Ni dvoma, da dandanes človek veliko pozneje dozori in se tudi mnogo pozneje postara. In to ni samo za sluga zobnih zdravnikov, lasuljarjev, krojačev, šivilj itd., kakor trdijo zli jeziki. Vsi ti čarovniki skupaj bi malo opravili tam, kjer se je postaral in opešal duh. Le svežost duha vzdržuje človeka mladostnega.

Čudna reč! O denarju je tudi takrat mnogokdaj nerodno govoriti, če je denar glavna stvar.

Dostikrat se dobe na svetu ljudje, ki jih je treba podkupiti, ako hočemo od njih — izvedeti resnico.

Razno

× **Velik meteor.** Gotovo je vsakdo izmed naših čitateljev že imel priliko opazovati, kako se utrinjajo zvezde. Tak utrinek ni nič drugega, nego kos dotične zvezde, ki se iz kakršnegakoli vzroka odkruši in pade v svetovni prostor. Pri tem je mogoče troje. Ta del lahko začne kot nova zvezda samosojno krožiti v svetovnem prostoru, lahko pade na kako drugo zvezdo ali pa pade na našo zemljo, pravimo meteor. Tak velik meteor so zadnje čase opazili v New Jersey v Ameriki. Pojavil se je na nebu kot velika ognjena kepa, ki je nosila za seboj žareč rep, sličen onemu pri tako zvanih zvezdah repatih. Opazovali so ljudje pojav zvečer okrog devete ure. Nenadoma je meteor eksplodiral s tako strašnim pokom, da je bilo čuti šum na razdaljo 30 milj naokrog. Naslednje jutro so začeli iskati po okolici, da bi našli kose razpočenega meteorja, vendar se jim doslej to še ni posrečilo. To pa vsled tega ne, ker pada meteor na zemljo s strašansko brzino in se pri padcu seveda varine po več metrov globoko v tla. V bližini mesta, kjer se je meteor razpočil, je bil tako močan duh po žveplu, da so si morali ljudje tiščati nosove. To je dokaz, da so ostale zvezde sestavljene iz istih tvarin, kakor naša zemlja.

× **Število zločincev v Berlinu narašča.** Navadno se doseže vsak rekord v Ameriki, toda glasom statistike lanskega leta je Ameriko prekosila Nemčija. Rekord, ki ga je dosegla Nemčija, je sicer zelo žalosten. Do preobrata sta stali na prvem mestu glede vlomov in ropov New York in Chicago, lansko leto pa jih je Berlin prekosil. Uradna statistika berlinske mestne uprave izkazuje nič manj kot 65.000 vlomov v minulem letu. Pred vojno se je smatralo Berlin za najvarnejšo metropolo na svetu. Tekom minulega leta se je izvršilo po berlinskih ulicah povprečno 20 cestnih ropov dnevno. V celem letu je bilo umorjenih nad 1000 oseb. Izvršilo se je več političnih umorov, ki so po vsem svetu izzvali senzacijo.

× **Osemkrat poročena, osemkrat ločena.** Ivanka Seman je bila poročena osemkrat. Ko se je omožila prvič, je bila stara osemnajst let, ko je poslala osmega moža na dopust, je štela 42 let. — Iz svojega zakonskega življenja, ki je zelo pisano in raznoliko, pripoveduje prav zanimive odlomke. V vseh pa odmeva en sam klic: «Dekleta, ne možite se, dokler ne ljubite!» — Prvi njen mož je bil učitelj. Ivanka ga sicer ni nikoli imela rada in ga je vzela samo zato, da bi si olajšala življenje, kajti doma pri starših je vladala beda. Z učiteljem pravi, da ni imela niti ene srečne ure. Po preteku enega leta sta se ločila. On je bil zaradi nekega zločina obsojen na 19 let ječe, ona pa je začela sedaj svoje «zakonsko romanje». Dobila je možé najrazličnejših poklicev, toda eden je bil pijanec, drugi kvartopirec, tretji je imel spet kako drugo napako, sreče pa ji ni prinesel nobeden. Konec koncev je bil ta, da se je Ivanka pri osmem možu naveličala nadaljnjih poizkusov in sklenila odselej ostati samica. Pravi, da bo učila in svarila dekleta, naj za nobeno ceno ne sklepajo zakonskih vezi brez ljubezni. Tega pa Ivanka Seman le neče skleniti, da bi povedala, katere napake so z njene strani bile najhujše. Seve, o tem mora molčati, sicer pa ne bi bila — ženska.

× **Električno mesto in električni poljubi.** V mestu Tanani na polotoku Alaski so videli, kakor poročajo ameriški listi, te dni nenavaden pojav. Zrak je bil popolnoma miren, suh in prepojen ves z elektriko. Ako sta si dva podala roko, sta občutila močan električni sunek. Istotako so bili električni tudi poljubi; če je mož poljubil ženo, je pri tem oba spreletel električni tok tako neprijetno, da do drugega poljuba gotovo ni več prišlo. Brzobjavne žice so tako močno brnele, da se je slišalo več kilometrov daleč. Trpele pa so tudi živali, posebno psi. Če sta dva psa prišla skupaj ter se povohala, sta naglo pričela teči drug od drugega ter lajati. Tudi vrane so bojzljivo krakale. Elektriziranje mesta je trajalo več ur.

× **Čudna pozabljivost.** V nekem velemestu je policija prišla nekega Jurija Melrose, ki je star šele 32 let, pa je imel že enajst žen. Ko je zadeva prišla na dan in so začeli policijski organi natančneje brskati po njegovem življenju, je Melrose mirno priznal, da ima vsega skupaj enajst žen. Rekel je, da je vsaka iz druge države, imena pa pravi, da je večinoma pozabil. Pozabil pa seveda ni nikoli odnesti s seboj ženinega denarja, kadar je katero popustil. S tremi ženami je imel tudi otroke. Pri desetih mu je šlo vse po sreči, pri enajsti pa se mu je vse skupaj skazilo. Kakor vsaki pred njo, je tudi njej odnesel nekaj denarja, ko se je za par dni «poslovil». Ko moža le ni bilo, je žena pogrešila 150 tisoč kron in je naznanila pogrešnega policiji. Tako so prišli lahko živcu na sled in ugotovili, da je enajstkrat poročen, pa nobenkrat lo-

čen. — No, mož se kljub temu ne razburja in pravi, da je tako nervozen, da pozabi kar vse sproti. Čudna pozabljivost, kaj?

× **Vino in francoski ministrski predsednik.** Po neki izjavi francoskega predsednika Poincareja je videti, da je precej prijazen napram rujni kapljici. Pri neki veseli priliki je namreč dejal: «Če bi bilo vino slabo za zdravje, bi bili morali to vedeti že stari Grki in Rimljani. Amerika je v veliki zmoti, ker je prepovedala pitje vina. Spomniti bi se morala onega pesnika, ki je dejal: Vino je zdravje, pogum in življenje.»

× **Plemić-krojač.** V mestu Annanay je umrl krojač, čisto neznan človek, ki je vedno živel nekam sam zase. Šele po smrti se je izkazalo, da je skromni krojaček zadnji potomec rodbine markijev de Montlezus. To je bila ena najstarejših plemiških rodbin v Franciji in njeni člani so svojčas bili visoki dostojanstveniki na francoskem dvoru. Marki de Montlezus je zapustil znatno premoženje. Truplo prepeljejo v Toulouse, kjer ga pokopljejo v rodbinski grobnici.

× **Kokoš ubila otroka.** V mestu Vescona v Italiji se je dogodil slučaj, ki gotovo nima primera na svetu. V neki sobi je bila zaprta kokoš. V to sobo je slučajno prišel poldrugo leto star otrok, katerega se je kokoš tako ustrašila, da je začela skakati po sobi. Pri tem skakanju je zbila kokoš z zida puško, ki je padla na tla, se sprožila in zadela otroka naravnost v srce.

Za smeh in kratek čas

Mati jo pozna.

Mati: «Liza, zakaj pa ne maraš Janeza, ko je vendar tako priden in zastaven fant?»

Liza: «Janeza? Ali ne veste, mati, da je brezverec?»

Mati: «Kaj poveš!»

Liza: «Res! Še tega ne verjame, da je pekel.»

Mati: «O, potem naj kar tebe vzame, pa bo verjel!»

Nesreča.

Tone: «Za božo voljo, Andrej, kaj ti pa je, da si tako žalosten?»

Andrej: «Šimnovega Tineta, svojega najboljšega prijatelja, sem zgubil.»

Tone: «Kako?»

Andrej: «Raje ne vprašuj!»

Antiseptično, čistilno, osvežujoče, oživljajoče in krepično deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči in že skozi 25 let jako priljubljeni «Elsafluid», ki je mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje, ki se uporablja za drgnjenje rok, nog, hrbta in celotnega telesa in ki služi kot lepotilo (kosmetikum) za nego kože, las in ust. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštino vred 72 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsarg 360 (Hrvatsko).

Kaj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

Tone: «Križ božji! Pa menda vendar ni nagloma umrl?»

Andrej: «Še hujše.»

Tone: «Kaaaj?»

Andrej: «Res! Oženil se je!»

Ženski kotichek

Krompirjevi cmoki. Olupljen, na kosce narezan krompir skuha v ne preveč slani vodi. Ko je dobro kuhan, odcedi vodo in krompir dobro zmečkaj, da ne ostane nič kepice. Da ne bo preveč suh, prilij malo mleka, vse spet dobro premešaj in pusti, da se nekoliko shladi. Končno strepljaj dva rumenjaka in jih zmešaj med krompir. Iz tega napravi cmoke, jih namaži z beljakom in jih peči na sirovem maslu v pečici (roru), da se lepo zarumene. Jed je prav redilna, in primerna za osebe, ki rabijo tečne, močne, pa lahko prebavljive hrane.

Nova železna kuhinjska posoda dela gospodinjini preglavice, ker dobe v njej kuhane jedi okus po železu. Da to preprečiš, raztopi v taki posodi par koscev masti (špeha). Ko je popolnoma raztopljen, postavi posodo na hladno in jo pusti 24 ur stati. Potlej spet raztopi mast, jo pomešaj s peskom in s to vročo mastjo znotraj drgni posodo. Drgneš lahko s cunjjo, ki jo pritrdiš na kratko palčico.

Petrolejška bo boljše svetila, če uporabljaš stenj (taht), ki si novega dobro namočila v močnem in dobrem kislu (jesihu). Ko je dobro prepojen s kisom, ga posušiš in nato šele uporabljaš. Petrolejška s takim stenjem ti bo dajala mnogo svetlejšo luč.

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „Elsafluid“

kot lepotilo (kosmetikum)

za nego zob, zobnega mesa in glave ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistilnega in osvežujočega delovanja kar najbolje. Ravno tako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celotnega telesa. «Elsafluid» je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljšo sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z zamotom in poštino za vsakogar:

3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 72 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 300 K
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic. 570 K
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic. 800 K

POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar ne prej polje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa po 8 K in 12 K;
Elsa mentolni klinčič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K;
pravo Elsa riblje olje 80 K; Elsa ustna voda 48 K;
Elsa kolonjska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K;
glicerol po 16 in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; k:
neški čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; strup za
podgane in miši po 16 in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,

STUBICA donja, Elsarg št.360 (Hrvaško).

Novi občinski volilni red za Slovenijo

je izšel in se naroča

pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

S poštino vred velja 4 Din 25 par.

Delniška glavnica:
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerva: okrog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in širo-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Deviza, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjume: za vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.